

KOKOELMAPOLIITTINEN OHJELMA 2024-2028

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	3
1.2. Lainsäädäntö, säännöt ja sopimukset	3
2. PORVOON MUSEON KOKOELMATEHTÄVÄ	5
2.1. Porvoon museon valtakunnalliset tallennustehtävät (TAKO-verkosto)	5
2.2. Kokoelmatehtävä hoitokokoelmissa	6
2.3. Kokoelmatyö- ja palvelut museon strategiassa	7
2.4. Alueellinen kokoelmatyö	7
2.5. Kokoelmien käyttö, saavutettavuus ja merkityksellisyys	7
2.6. Kokoelmapalvelujen kohderyhmät	8
2.6.1. Kokoelmat näyttelyissä ja yleisötyössä	8
2.6.2. Kokoelmien verkkosaatavuus	8
2.6.3. Tutkijapalvelu	9
2.7. Tallennuskriteerit	9
2.8. Kartuntatavat ja kartunnan seuranta	10
2.9. Objektityypit	10
3. PORVOON MUSEON KOKOELMIEN OSAT, NIIDEN HISTORIA JA KARTUNTA	10
3.1. Esinekokoelmat	10
3.1.1. Kulttuurihistoriallinen esinekokoelma	10
3.1.2. Arkeologiset maalöydöt	12
3.1.3. Rakennusfragmenttikokoelma	12
3.1.4. Veteraanikokoelma	12
3.1.5. Käyttökokoelmat	12
3.2. Taidekokoelma	13
3.3. Kuva-arkisto	13
3.4. Luonnontieteellinen kokoelma	14
3.5. Arkistokokoelmat	15
3.5.1. Historiallinen arkisto	15
3.5.2. Virka-arkisto	15
3.6. Kirjakokoelmat	16
3.6.1. Vanha kirjasto	16
3.6.2. Käsikirjasto	16
3.7. Talletuskokoelmat	17

3.7.1. Esinekokoelmaan kuuluvat talletukset (Ks. Liite 6)	17
3.7.2. Taidekokoelmaan kuuluvat talletukset	17
3.7.3. Kuva-arkistoon kuuluvat talletukset.....	18
3.7.4. Luonnontieteelliseen kokoelmaan kuuluvat talletukset	18
3.7.5. Historialliseen arkistoon kuuluvat talletukset	18
4. HOITOKOKOELMAT.....	18
4.1. J. L. Runebergin koti.....	18
4.1.1. Kotimuseoon kuuluva esine- ja taidekokoelma.....	18
4.1.2. J. L. Runebergin kodin arkisto.....	18
4.1.3. J. L. Runebergin kodin virka-arkisto.....	19
4.1.4. J. L. Runebergin kotimuseon käsikirjasto eli referenssikirjasto	20
4.2. Porvoon kaupungin omistamat taidekokoelmat	20
4.2.1. Porvoon kaupungin taidekokoelma.....	20
4.2.2. Yrjö A. Jäntin taidekokoelma	20
4.2.3. Walter Runebergin veistuskokoelma	21
5. VALTAKUNNALLISEEN TALLENNUSTYÖNJAKOON LIITTYVÄT KOKOELMAT PORVOON MUSEOSSA.....	21
5.1. Saaristolaiselämä	21
5.2. Porvoon valtiopäivät.....	21
5.3. AB Iris.....	22
5.4. Saara Hopea-Untracht	22
5.5. Albert Edelfelt.....	22
5.6. J. L. Runeberg.....	22
5.7. Ville Vallgren.....	23
6. KOKOELMAHALLINTA	23
6.1 Kokoelmaorganisaatio	23
6.2. Kokoelmiin liittäminen	24
6.3. Luettelointi ja digitointi	25
6.4. Kokoelmahallintajärjestelmät	25
6.5. Manuaaliset kortistot ja luettelot.....	26
6.5.1. Porvoon museon kokoelmat	26
6.5.2. Hoitokokoelmat	27
6.5.3. Porvoon kaupungin taidekokoelmat	27
6.6. Arvoluokitukset ja kokoelmapoistot.....	27
7. KOKOELMIEN HOITO	28
7.1. Kokoelmatilat.....	28
7.2. Konservointi.....	29

7.3. Turvallisuus.....	29
8. ITÄ-UUDENMAAN ALUEELLISEN VASTUUMUSEON KOKOELMATYÖ	30
8.1. Alueellinen museotyö.....	30

Liitteet

Liite 1 Borgå museiförening rf, stadgar
Liite 2 Porvoon museon ohjesääntö
Liite 3 Porvoon museoyhdistyksen ja Porvoon kaupungin välinen sopimus
Liite 4 Tallennustyönjakosopimus (TAKO-verkosto)
Liite 5 Kokoelmakartta
Liite 6 Talletukset
Liite 7 Prosessi Esine
Liite 8 Prosessi Taide
Liite 9 Prosessi Kuva-aineisto
Liite 10 Prosessi Historiallinen arkisto
Liite 11 Prosessi Kirjat
Liite 12 Prosessi Luonnontiede
Liite 13 Prosessi Laina
Liite 14 Lainaobjektien kuntotarkastuslomake
Liite 15 Tillståndsbedömning av låneobjekt
Liite 16 Lainasopimus
Liite 17 Avtal om lån
Liite 18 Lainakuitti su sv
Liite 19 Vastaanottokuitti laina su sv
Liite 20 Asiakaspalveluohje
Liite 21 Vastaanottosopimus suomi
Liite 22 Vastaanottosopimus ruotsi
Liite 23 Kiitosdiplomi suomi
Liite 24 Kiitosdiplomi ruotsi
Liite 25 Prosessi Digitointi ja julkaiseminen
Liite 26 Kokoelmatietojen sijainnit
Liite 27 Tunnukset ja numerointi
Liite 28 Tietosuojaseloste
Liite 29 Luettelot ja kortistot
Liite 30 Prosessi Poisto kokoelmista
Liite 31 Kokoelmatilat

1. JOHDANTO

Porvoon museoon vuonna 1897 perustettu yksityinen kulttuurihistoriallinen museo ja Itä-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo, jota ylläpitää Borgå museiförening rf / Porvoon museoyhdistys ry. Museo vaalii, ylläpitää, tutkii ja välittää Porvoon ja Itä-Uudenmaan alueen aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä, jonka asiantuntijana se toimii. Museon kokoelmat sisältävät esineitä, taideteoksia, luonnontieteellisiä näytteitä ja siihen kuuluu valokuva-arkisto ja historiallinen arkisto. Museo tuottaa asiantuntija-, näyttely- ja museokasvatustalouksia museotiloissa ja verkossa ja ylläpitää museokauppaa. Museo toimii Porvoon vanhalla raatihuoneella ja Holmin talossa (toiminta-ajatus).

Suunnitelmallinen kokoelmapolitiikka mainitaan museolaissa ja on valtiosuuskriteeri. Museolain (314/2019) 5 § 5. kohdan mukaan museolla tulee olla kokoelma ja kokoelmapoliittinen ohjelma. Kokoelman tulee olla joko museon ylläpitäjän omistama tai museon tulee hallinnoida kokoelmaa sopimuksen perusteella. Kokoelman tulee kuvastaa museon vastuualueita. Kokoelmatyön tulee olla suunnitelmallista. Kokoelmapoliittisesta ohjelmasta tulee käydä ilmi museon tallennusalueet ja kartuttamisen periaatteet ja miten kokoelmien hoito ja säilyttäminen on museossa järjestetty. Ohjelmaa tulee päivittää säännöllisesti.

Kokoelmaohjelman tarve syntyy museoiden käytännön työssä kokoelmien parissa. Kokoelmaohjelma parantaa kokoelmatuntemusta ja kehittää kokoelmaprosessien sujuvuutta. Kokoelmaohjelmassa kiinnitetään paljon huomiota museokokoelmien fyysisyyteen ja objektien kestäväan säilyttämiseen. Jatkuva huomiota kiinnitetään objektien ja niiden muodostamien kokonaisuuksien merkityssisältöihin, joiden karttuminen on osa kokoelmaprosesseja.

Porvoon museon meneillään olevalla strategiakaudella 2023–2025 tavoitteena on edistää kokoelmatutkimusta ja kokoelmien käytettävyyttä ja merkityksellisyyttä sekä kokoelmien avaamista Finna.fi-palvelussa. Porvoon museon visio vuonna 2025 on: Aikakauden sydän – Hjärtat i tiden.

Museon toiminta rahoitetaan lakisääteisellä valtiosuudella (VOS) ja Porvoon kaupungin toiminta-avustuksella. Porvoon museon ja Porvoon kaupungin välillä on pitkä historia. Voimassa oleva määräaikainen yhteistyösopimus on voimassa vuoden 2025 loppuun. Sopimuksen mukaisesti Porvoon museo tuottaa kaupungille museopalveluja ja kaupunki avustaa museota taloudellisesti. Porvoon museo vuokraa kaupungilta näyttelytilat, toimistotilat ja osan kokoelmatiloista.

Ensimmäinen luonnos Porvoon museon kokoelmapolitiikasta kirjoitettiin vuonna 2006. Kokoelma- ja toimintaohjelma valmistui vuonna 2012 ja sitä päivitettiin vuonna 2015 ja 2019. Ohjelmakausi päättyi 2023 lopussa.

Porvoon museon kokoelmapoliittinen ohjelma on laadittu kokoelmatyössä mukana olevan henkilökunnan yhteistyönä. Sen vahvistaa Porvoon museoyhdistyksen hallitus.

1.2. Lainsäädäntö, säännöt ja sopimukset

Kokoelmatoimintaa säätelevät museolaki (314/2019), muinaismuistolaki (295/1963), sekä museoasetus (Museoasetus 1192/2005). Henkilötietojen käsittely perustuu henkilötietolain 8 § sekä EU:n yleiseen tietosuojasetukseen (2016/679) ja sen soveltamiseen Suomessa. Kokoelmatyöhön vaikuttavat myös tekijänoikeuslaki ja ampuma-aselaki.

Museoammattilaisia ja kaikkia museossa työskenteleviä sitovat ICOM:n Museotyön eettiset säännöt (2021) (<https://icomfinland.fi/toiminta/museoetiikka/>).

Luonnontieteellisiä kokoelmia koskevien tietojen julkistamisessa huomioidaan julkisuuslaki (621/1999), jonka mukaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja uhanalaisista eläin- tai kasvilajeista, ovat salassa pidettäviä, jos tiedon antaminen vaarantaisi kyseessä olevan elin- tai kasvilajin suojelun (24 §:n 1 momentin 14. kohta).

Luonnonsuojelulain 1996/1096 40§ mukaan museolla on oikeus ottaa vastaan ja kerätä luonnontieteellistä materiaalia, myös rauhoitettuja lajeja: ”Jos 1 momentissa tarkoitettulla eläimellä asianmukaisesti käsiteltynä on tieteellistä, opetuksellista tai keräilyarvoa, se saadaan ottaa talteen ja luovuttaa Luonnontieteelliselle keskusmuseolle, muulle luonnontieteelliselle museolle tai laitokselle, korkeakoululle tai alueellisen ympäristökeskuksen luvalla muullekin kuin edellä mainituille.”

Porvoon museon kokoelmatehtävää ja -työtä ohjaavat sen Borgå museiförening rf / Porvoon museoyhdistys ry:n säännöt (Prh 11.8.2023) (Liite 1), Porvoon museon ohjesääntö (Liite 2), Porvoon museon strategia (<https://prezi.com/i/view/pKjVBjhsCGuF9cAMYOt6/>) ja yhteistyösopimus Porvoon kaupungin kanssa (Liite 3). Yhteistyösopimuksen liitteenä on vastuurajataulukko, jossa kuvataan toimenpidetasolla hoitokokoelmiin liittyvät vastuut ja työnjako muiden toimijoiden välillä.

Osaltaan Porvoon museon kokoelmatehtävää rajaa myös vuonna 2021 Museoviraston kanssa tehty sopimus valtakunnallisesta tallennustyönjaosta (TAKO-verkosto) (Liite 4). Sopimuksessa Porvoon museon on ottanut vastuulleen tiettyjen teemojen valtakunnallisen tallentamisen, jolloin muut museot voivat keskittyä omiin tallennusteemoihinsa.

Porvoon museo on Itä-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo. Alueellista museotyötä määrittelevät museolaki sekä Museoviraston ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa solmitut sopimukset. Käytännön työtä ohjaa alueellisen työn nelivuotissuunnitelma.

Porvoon museon kokoelmatehtävään kuuluu myös muiden toimijoiden omistuksessa olevia hoitokokoelmia. J. L. Runebergin kodin kokoelman omistaa Museovirasto/Suomen kansallismuseo, jonka kokoelmaohjelmat muodostavat rajapinnan Porvoon museon kokoelmatyölle:

Suomen Kansallismuseon kokoelmapoliittinen ohjelma

<https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/kokoelmapoliittinen-ohjelma-2010.pdf>

Museoviraston kokoelmapolitiikka 2014

<https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/kokoelmapolitiikka-2015-02-03.pdf>

Museoviraston kuvakokoelmien kokoelmapolitiikka

https://www.museovirasto.fi/uploads/Kuvakokoelmat/Asiakaspalvelu/Museovirasto_Kuvakokoelmat_kokoelmapolitiikka.pdf

Koska Porvoon kaupungilla ei ole omaa museotoimintaa, sen omistamiin museokokoelmiksi määriteltäviin kokoelmiin ei vastaavanlaisia rajapintoja ole.

2. PORVOON MUSEON KOKOELMATEHTÄVÄ

Porvoon museon kokoelmat omistaa Porvoon museoyhdistys ry, joka perustettiin vuonna 1896. Museon toiminnan alkuvaiheista lähtien päämääränä on ollut Porvoon seudun ja itäisen Uudenmaan kulttuuriperinnön ja taiteen tallentaminen. Vuodesta 2007 tallentaminen on koskenut myös alueen luonnontiedettä. Porvoon museon kokoelmat ovat kertyneet kolmella vuosisadalla, joten ne ovat merkittävä todistusaineisto Porvoon seudun ja Itä-Uudenmaan alueen kulttuurista, taiteesta ja luonnonperinnöstä; niiden muutoksesta ja muutoksissa mukana olleista ihmisistä.

Porvoon museon kokoelmatehtävä on alueellinen, mutta museon kokoelmiin kuuluu kansallisesti merkityksellistä aineistoa. Porvoon museo on mukana museoiden valtakunnallisessa tallennustyönjaossa (ks. jäljempänä). Porvoon museon työ ammatillisena museotoimijana alueellaan on laaja. Toinen itäuusimaalainen ammattimuseo on Loviisan kaupungin museo.

Porvoon museon toiminnan painopistealue on ollut ja on yhä kokoelmatyössä sekä **Porvoon museoyhdistyksen omistamissa kokoelmissa** että sen vastuulla olevissa ns. **hoitokokoelmissa**, joista suurimpien omistajat ovat Porvoon kaupunki ja Museovirasto. Porvoon museolla on myös **talletuskokoelmia** eli deponointeja, joiden omistaja on toinen taho.

Kokoelmatehtävässä yhdistyvät aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö. Esine- ja materiaalikeskeisestä kokoelmatyöstä ollaan siirtymässä laajempaan näkökulmaan. Tänä päivänä kokoelmien merkityksellisyyden pohdinta, ilmiöiden ja muutoksen ymmärtäminen kuuluu museoiden työnkuvaan yhtä keskeisesti kuin kerääminen ja tietojen tallentaminen. Käännös aineellisen perinnön keräämisestä aineettoman ja elävän perinnön suuntaan on tapahtunut museoiden piirissä ja suunta vahvistunee edelleen.

Porvoon museon esine- ja taidekokoelmissa oli vuoden 2023 lopussa noin 43 900 esinettä ja runsaat 5 000 taideteosta. Luonnontieteellisen kokoelman laajuus oli yli 50 000 näytettä. Valokuvien kappalemäärää oli yhteensä noin 162 000. Historiallisen arkiston laajuus oli noin 180 hm ja lehtileikkeitä noin 20 hm. Vanhan kirjaston laajuus oli 152 laatikkoa. Museolla on myös käsikirjasto (Liite 5).

Hoitokokoelmista J. L. Runebergin kodin kokoelman laajuus on noin 3 000 esinettä ja taideteosta. Porvoon kaupungin taidekokoelmissa on yhteensä noin 2 000 teosta. Siihen kuuluvat Yrjö A. Jäntin taidekokoelma, Walter Runebergin veistuskokoelma, Porvoon kaupungin taidekokoelma ja Borgå Gymnasiumin taidekokoelma.

Museon kokoelmiin kuuluvaa aineistoa voidaan tallettaa muihin museoihin sekä julkisiin tiloihin. Museon esineitä ja taideteoksia on Porvoon kaupungin, Porvoon seurakuntayhtymän ja Porvoon tuomiokapitulin tiloissa sekä muiden museoiden näyttelyissä.

2.1. Porvoon museon valtakunnalliset tallennustehtävät (TAKO-verkosto)

Porvoon museo on mukana ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKO:ssa. Verkoston yhteistyön tuloksena ammatilliset kulttuurihistorialliset museot ovat jakaneet museokokoelmien tallennustehtäviä. Tavoitteena on, että museot eivät tallenna samoja ilmiöitä eikä toisaalta jäisi kokonaan tallentamatta joitakin aihepiirejä, ns. mustia aukkoja. TAKO-verkoston

verkkosivuilta on nähtävissä ajantasainen tieto museotallennuksen jakautuminen museoittain ja aihepiireittäin. Porvoon museo on sitoutunut kartuttamaan (Liite 4) alla kuvattuja kokonaisuuksia sekä priorisoimaan tämän aineisto luetteloinnissa ja digitoinnissa. Nämä aihealueet ovat kulttuuriperintökokonaisuuksia, joiden merkitys on kansallinen ja joista Porvoon museo vastaa.

Tallennustyönjakomalli jakaantuu seitsemään aihealueeseen. Porvoon museon valitsemat tallennustehtävät liittyvät viiteen eri aihealueeseen:

Aihealue 1: Ihminen ja luonto / Rannikko- ja saaristolaiskulttuuri

Saaristolaiselämä

- säätyläisten kesänvieto ja huvilaelämä Porvoon saaristossa 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa

Aihealue 2: Yksilö, yhteisö ja julkinen elämä / Suomen valtio ja valtion organisaatiot / Suomen valtiollinen historia

Porvoon valtiopäivät

- valtiopäiviin liittyvä aineisto, merkivuodet, juhlat ja tapahtumat

Aihealue 4: Tuotanto, palvelu ja työelämä / Puusepänteollisuus

AB Iris

- AB Iris ja Louis Sparren puusepänerastas

Aihealue 6: Taide, oppi ja kokemus / Suomalainen muotoilu

AB Iris

- AB Iriksen suunnitelmat ja tuotanto

- Taideteollinen piirustustoimisto Eva ja Louis Sparre

- Louis Sparren ja Eva Mannerheim Sparren Porvoon ajan (1897–1905) tuotanto, A. W. Finchin

Porvoon ajan (1897–1902) tuotanto

- AB Iris huonekalut ja esineet aikalaissympäristöissä, tilaajat ja omistajat

- Sparreihin ja Finchiin liittyvä aineisto

Saara Hopea-Untracht

- muotoilijan koko tuotanto ja siihen liittyvä aineisto, henkilöhistoria

Aihealue 7: Trendit, vaikuttajat ja käännekohdat / Vaikuttajat

Albert Edelfelt

- Porvooseen liittyvä taide ja henkilöhistoriallinen aineisto

J. L. Runeberg

- J. L. ja Fredrika Runebergin Porvoon aikaan (1837–1879) liittyvä aineisto, runoilijaan liittyvät perinteet ja juhlat

Ville Vallgren

- Porvooseen liittyvä taide ja henkilöhistoriallinen aineisto

Aktiivisen nykypäivän tallennuksen eli nykydokumentoinnin valtakunnallisessa yhteistyössä, Porvoon museo on mukana TAKO-verkoston poolien 6 (Taide, oppi ja kokemus) ja 7 (Trendit, vaikuttajat ja käännekohdat) toiminnassa.

2.2. Kokoelmatehtävä hoitokokoelmissa

Porvoon museo vastaa J.L. Runebergin kodin kokoelman ja Porvoon kaupungin taidekokoelmien hoidosta, näyttelytoiminnasta ja tutkijapalvelusta. J.L. Runebergin kodin toimintalinjaukset

(yleisötyö, tapahtumat, näyttelyt jne.) suunnitellaan enimmäkseen Porvoon kaupungin ja Porvoon museon yhteistyönä. Kiinteistöä koskevissa ja laajemmissa tiloihin ja kokoelmiin liittyvissä kysymyksissä asioita käsitellään valtion, kaupungin ja museon muodostamassa J. L. Runebergin kodin yhteistyöryhmässä. Neuvottelukunnan lakkauttamisen jälkeen ulkoiset esinelainapää tökset on tehty Porvoon museon ja kaupungin kulttuuripalveluiden kesken. Kuvausluvut myöntää museonjohtaja.

2.3. Kokoelmatyö- ja palvelut museon strategiassa

Porvoon museon strategian kokoelmapalveluiden visio: Museo on yhteisten muistojen koti. Lupaamme arvostaa pitkää perinnettä uutta oppien. Kokoelmapalvelut huolehtii ja tutkii. Kokoelmapalveluille määritellyt kohderyhmät ovat tutkijat, lahjoittajat, harrastajat, kollegat ja museoyleisö. Porvoon museolla on hyvät sisäiset edellytykset vaalia kansallisesti merkittäviä kokoelmiaan ja kehittää kokoelmahallintaa ja -prosesseja sekä huolehtia tiimin ammattitaidon kehittymisestä. Kokoelmatyön ulkoiset edellytykset ovat kunnossa, kokoelmanhallintajärjestelmän käyttö on sujuvaa, kokoelmien säilytystilat ovat hyvät tai vähintään tyydyttävät ja yhteistyö hoitokokoelmien omistajien kanssa sujuvaa.

Strategiansa mukaisesti Porvoon museo kehittää sisältöjään ja tarkentaa valitsemiaan aihepiirejä. Museo tarjoaa aineistojaan ja niihin liittyvää tutkimustietoa kiinnostavalla tavalla yleisölle sekä museotiloissa että verkossa. Museo tarjoaa aineistojaan Finna-liittymän kautta. Museo tarttuu ajankohtaisiin sisältöihin omissa ja yhteistyökumppaneiden hankkeissa.

Viimeksi mainitun strategisen tavoitteen pohjana on laadukas kokoelmien parissa tehtävä tutkimus, joka aineiston turvaamisen lisäksi huolehtii, että kokoelmiin liittyvä tieto dokumentoidaan kattavasti, ja tietoa kartutetaan, mikäli uutta tutkimus- tai muistitietoa saadaan.

2.4. Alueellinen kokoelmatyö

Porvoon museo on Itä-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo, joka ohjaa itäuusmaalaisten paikallismuseoiden omaa kokoelmaohjelmatyöskentelyä. Paikallismuseoilla on omat tallennusvastuunsa, jotka määritellään tarkemmin alueellisesti/maantieteellisesti ja ajallisesti museoiden omissa kokoelmaohjelmissa.

Paikallismuseotoimijoiden ja Porvoon museon asiantuntijoiden työryhmä on laatinut pohjan kokoelmaohjelmalle vuonna 2020. Itä-Uudenmaan paikallismuseot käyttävät pohjaa oman kokoelmapolitiikkansa tekemisessä. Se sisältää tiedot kokoelman synnystä, vaiheista, nykytilasta sekä keräämisestä, esine-, valokuva-, arkisto- ja kirjastoprosessit, talletukset, poistot ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset.

2.5. Kokoelmien käyttö, saavutettavuus ja merkityksellisyys

Porvoon museon toiminnan pitkä historia näkyy kokoelmissa ja niiden parissa tehtävässä työssä. Museon tehtävänä on huolehtia hallussaan olevien kokoelmien säilymisestä, mutta myös niiden sisällön ymmärrettävyydestä ja saatavuudesta. Kokoelmatyön keskiössä on sekä aineellinen että aineeton näkökulma.

Strategiakaudella 2023–2025 museokokoelmien ymmärrettävyyteen, saavutettavuuteen ja merkityksellisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Jotta museo pääsee tavoitteeseensa ja toimii

yhteisönsä keskellä aikakautensa sydämenä, kokoelmat ja niiden laaja käyttö sekä tutkimuksen lähteenä että palvelujen sisältönä on Porvoon museotoiminnan keskeinen kulmakivi.

Kokoelmat ovat museon voimavara, jonka pohjalle rakentuvat myös näyttely- ja yleisötyö. Museo on välittäjä ja mahdollistaja, jonka tehtävä on jatkuvasti kehittää tapoja, joiden avulla kokoelmat sekä säilyvät että niiden käyttö on mahdollisimman laajaa.

Kokoelmatiimin työ on tutkimusta, jonka avulla museokokoelmien merkityksellisyys säilyy ja se voidaan välittää erilaisille yleisöille ja asiakkaille. Kokoelmatyö, näyttelytyö ja yleisötyö täydentävät toisiaan ja usein näyttelyprosessit saavat aikaan myös uusia kokoelmatulkintoja ja myös objektien kontekstitiedot täydentyvät.

2.6. Kokoelmapalvelujen kohderyhmät

Porvoon museon kokoelmatiimi tuottaa sekä asiantuntijapalveluja että yleisöpalveluja.

Kokoelmapalveluille määritellyt kohderyhmät ovat tutkijat, lahjoittajat, harrastajat, kollegat ja museoyleisö.

Kokoelmia hyödyntävät museon sidosryhmät, yhteisöt ja viranomaiset. Myös media, harrastajat, tutkijat ja opiskelijat tarvitsevat museon aineistoja. Muut museot ja muistiorganisaatiot, jotka lainaavat aineistoa näyttelyihin tai julkaisuihin ja käyttävät asiantuntijapalveluita, ovat museon asiakkaita. Museon kokoelmat palvelevat myös museon sisäistä käyttöä tutkimus-, kokoelma-, tietopalvelu- sekä pedagogisessa työssä.

2.6.1. Kokoelmat näyttelyissä ja yleisötyössä

Kokoelmapalvelut tavoittaa erilaiset museoyleisöt ensisijaisesti näyttelyjen kautta, ja niihin liittyvien opastusten ja työpajojen tai muiden tapahtumien välityksellä. Myös verkkosaatavuus palvelee yleisöjä. Porvoon museo tarjoaa aineistojaan ja niihin liittyvää tutkimustietoa kiinnostavalla tavalla yleisölle sekä museotiloissa että verkossa. Museo tarjoaa aineistojaan Finna-liittymän kautta vuodesta 2024 alkaen.

Porvoon museon kokoelmien ja hoitokokoelmien museo-objekteja on esillä seuraavissa kohteissa: Vanha raatihuone, Holmin talo ja Veteraanihuone. Hoitokokoelmia esitellään J. L. Runebergin kodissa, Walter Runebergin veistuskokoelmassa ja Yrjö A. Jäntin taidekokoelmassa Porvoon taidehallissa. Verkossa on katsottavissa 360-kierros Holmin talon interiööristä. Porvoon virtuaalisen taidemuseon näyttely tuo esille myös Porvoon museon taidekokoelman teoksia.

Porvoon museon strategiassa yleisötyön visio on toimia parhaana käyttöliittymänä kulttuuriperintöön. Yleisötyö perustuu kaksisuuntaiseen, yleisön ja museon väliseen vuoropuheluun. Museo haluaa vaikuttaa tulevaisuuteen, joka on moniääninen ja kulttuurin pieniä ja suuria kertomuksia huomioiva. Yleisötyö auttaa välittämään menneisyyden viestiä nykyajan museovieraalle. Kokoelmat ovat keskeinen väline viestin välittymisessä. Autenttiset esineet, kuvat, dokumentit, taide ja liikkuva kuva ovat aitoja todisteita menneisyydestä, mutta ne eivät välttämättä avaudu ilman asiantuntevaa apua.

2.6.2. Kokoelmien verkkosaatavuus

Aineistojen valmistelu Finna.fi-palveluun siirtämistä varten aloitettiin vuonna 2023 ja Porvoon museon Finna-näkymä avattiin kesäkuussa 2024. Ensimmäiset aineistokokonaisuudet ovat AB

Iriksen tuotantoa, 1700-luvun taidetta, mm. Nils Schillmarkin teoksia, sekä Natalia Linsénin valokuvia.

Museon valokuva-arkiston daguerrotyypit on luetteloitu kansainväliseen Daguerrobase-tietokantaan. Luonnontieteelliset aineistot julkaistaan Suomen Lajitietokeskuksen portaalissa (www.laji.fi) sekä Global Biodiversity Information Facility -organisaation portaalissa (www.gbif.org).

Porvoon museolla – Itä-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla on käytössään MIP-järjestelmä (museon informaatioportaali), johon tallennetaan alueen kuntien kulttuuriympäristötieto. (ks. jäljempänä kpl 11)

2.6.3. Tutkijapalvelu

Museo neuvoo ja opastaa asiakkaitaan kulttuurihistoriaa, taidehistoriaa, kulttuuriympäristöä, esineistöä, taideteoksia, sekä luonnontieteellisiä näytteitä koskevissa kysymyksissä. Museon kokoelmat ja arkistot sekä käsikirjasto ovat avoinna tutkijoille. Neuvonta ja lajinmääritys on pääosin ilmaista. Laajemmista tutkimuksista sen sijaan veloitetaan.

Museon historiallinen arkisto, virka-arkisto ja käsikirjasto ovat avoinna kaikille sopimuksesta. Asiakas voi maksua vastaan tilata paperikopioita tai kuvia digitaalisessa muodossa omaan käyttöön, julkaisuun tai markkinointiin ym. Museo perii kopioista käyttömaksun sekä muita maksuja kuluista ja laskutuksesta. Asiakas voi tutkimusta varten saada valokopion tai itse valokuvata tai 3D-skannata materiaalia, mutta skannaustyön tekee museon henkilökunta. Kuvatilauksesta tehdään sopimus ja kuvattava materiaali listataan. Materiaalia ei saa julkaista ilman lupaa. Tutkimustarkoitusta tai ympäristömuokkauksen suunnittelua varten asiakas voi ilmaiseksi tilata tarvittavat luonnontieteelliset aineistotiedot sähköisesti.

Esine- ja taidekokoelman esineitä tai teoksia, sekä luonnontieteellisiä objekteja voi tilata tutkittavaksi museotiloissa rajatusti.

2.7. Tallennuskriteerit

Alue ja toimiala

Porvoon museon kokoelmatoiminta painottuu Porvoon ja itäuusimaalaisen aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön tallentamiseen.

Tyypillisuus

Porvoossa tai Itä-Uudellamaalla valmistettu ja/tai käytetty, seudulla käsityönä tehty tai alueen teollisuuden valmistamat objektit.

Porvoon seudulta kerätty tai alueella toimineiden keräilijöiden luonnontieteellinen aineisto Porvoossa tehty ja historialtaan kaupunkiin liittyvä esineistö ja taide.

Porvooseen tai Porvoon seutuun ja itäiselle Uudellemaalle liittyvän aineettoman perinnön dokumentit ja aineistot ml. nykydokumentoimalla kerätyt aineistot.

Myös yleisesti tyypillistä aineistoa voidaan ottaa kokoelmiin, mikäli aineisto täydentää olemassa olevaa kokoelmaa. Etusijalla on aineisto, johon liittyy kattava kontekstietieto.

Ulkopuolelle rajattavat aineistot arvioidaan seuraavin kriteerein:

- toimialan ja -alueen ulkopuolinen aineisto
- kokoelmissa ennestään olevien objektien kaksoiskappaleet
- huonokuntoinen, merkitykseltään epäselvä tai merkityksetön aineisto

Lahjoitettavaksi tarjottavat aineistot, jotka eivät täytä Porvoon museon kriteereitä, ohjataan museoihin, joiden kokoelmiin ne museoiden valtakunnallisen tallennustyönjaon mukaisesti kuuluvat.

2.8. Kartutettavat ja kartunnan seuranta

Kokoelmia kartutetaan pääosin lahjoituksin. Luonnontieteelliset kokoelmat karttuvat myös oman keräämistöiminnan tuloksena. Kuvakokoelmia kartutetaan myös yhteistyönä ammattivalokuvaajien kanssa. Kokonaisuutena Porvoon museon kokoelmat karttuvat lähes kokonaan passiivisilla tavoilla. Oma aktiivinen ja museokokoelmaa täydentävä kulttuuriperinnön tallentaminen on vähäistä.

Museo on mukana harkinnan mukaan TAKO-poolien nykydokumentointihankkeisiin, ja tallentaa tulokset kokoelmiin.

Porvoon museo kartuttaa kokoelmiaan valikoiden, kokoelmaprosessien kautta arvioiden ja kokoelmien laadullisuutta silmällä pitäen. Kokoelmatehtävän strategiset tavoitteet on määritelty Porvoon museon strategiassa. Kokoelmatyön vuosittaiset tavoitteet asetetaan museon toimintasuunnitelmassa, jonka hyväksyy Porvoon museoyhdistyksen hallitus ja vuosikokous. Tuloksista raportoidaan museon toimintakertomuksessa ja ne ilmoitetaan Museotilastoon. Museoiden yhteistyöverkosto TAKO kerää vuosittain tiedot valtakunnallisten tallennustehtävien kartuntamääristä.

2.9. Objektityypit

Porvoon museon kokoelmiin tallennetaan seuraavia objektityyppejä: esine, arkeologinen maalöytö, taideteos, luonnos, valokuva, diakuva, negatiivi, luonnontieteellinen näyte, asiakirja, painotuote, kirja.

3. PORVOON MUSEON KOKOELMIEN OSAT, NIIDEN HISTORIA JA KARTUNTA

3.1. Esinekokoelmat

3.1.1. Kulttuurihistoriallinen esinekokoelma

Esinekokoelma on karttuva. Museoesineistön keruu alkoi museon perustamisvuonna 1896. Kokoelma on karttunut lahjoituksilla ja ostoilla. Ensimmäisen kahden vuoden kuluessa kokoelman laajuus oli jo yli tuhat esinettä sekä yli 3 000 kolikkoa ja rahaa sekä kirjoja.

Toiminnan alkuvaiheessa kokoelma pyrittiin pitämään yleisölle esillä kokonaisuudessaan. Vanhan raatihuoneen ensimmäisessä näyttelyssä oli esillä hevosajoneuvoja, kirkollisia esineitä, Porvoon historiaan liittyviä esineitä, aseita, posliinia, lasia, pukuja, rahoja ja soittimia, sekä ajan tavan mukaisesti tyylihuone, kustavilainen interiööri sekä esihistoriallisia maalöytöjä.

Vuonna 1905 painetussa kokoelmaluettelossa esineistö jaettiin 12 ryhmään: arkeologiset maalöydöt, eri materiaaleista valmistetut talouden esineet, koneet ja laitteet, puvut ja käsityöt, asusteet ja korut, tupakka ja tulentekovälineet, huonekalut, ajoneuvot, aseet ja liput, kirkolliset esineet, sinetit ja leimat, sekä sekalaiset esineet. Näiden lisäksi museolla oli kirjakokoelma, painotuotteita, muotokuvia, rahoja, muistorahoja sekä postimerkkejä. Porvoon museon kokoelma on rakentunut näiden ryhmien pohjalta.

1910-luvulla näyttelyuudistukset johtivat uusiin hankintoihin, kuten huonekaluja ja muuta esineistöä renessanssityylistä biedermeieriin. Uusi kokonaisuus oli ammattikuntalaitokseen liittyvä aineisto. Sisällissotaan liittyvää materiaalia kerättiin vuonna 1918.

1920- ja 1930-luvuilla museo vastaanotti huomattavat testamenttilahjoitukset kreivi Carl Alexander Armfeltilta ja Valter Sjöbergiltä.

Toisen maailmansodan poikkeusolot leimasivat 1940-lukua. Kokoelmiin liitettiin kuitenkin joitakin laajoja kokonaisuuksia. Näistä voidaan mainita mm. Thordis Lindhin lahjoitus, johon kuului esineistöä leikkikalusta huonekaluihin sekä erilaisia tekstiileitä. Myös Pehr Gaddin lahjoitus oli merkittävä. Kokoelmassa oli mm. huonekaluja, valaisimia, sekä laaja kokonaisuus grafiikkaa 1600-luvulta 1800-luvulle.

Erik Borgströmin lukkokokoelma liitettiin kokoelmiin testamenttilahjoituksena 1950-luvulla. Samalla vuosikymmenellä kerättiin myös laaja tekstiilinäytekokoelma Porvoon maalaiskunnan alueelta. Se liitettiin tekstiilikokoelmaan, jonka osuus kokoelman kokonaismäärästä oli jo huomattava. Se painottui säätyläisiin liittyvään aineistoon 1700- ja 1800-luvuilta. John Linsénin lahjoitus oli 1960-luvun suurimpia; yli tuhat esinettä huonekaluista keramiikkaan ja lasiin.

Seuraavalla vuosikymmenellä kokoelmiin liitettiin kultaseppä Lauri Veriön työvälineitä 1900-luvun alusta. Kultaseppän työtä esittelevää kokonaisuutta täydennettiin myöhemmin Almin ja Hopean verstaista saaduilla kokonaisuuksilla. Uutena painopistealueena 1980-luvulla olivat arkipäivän esineet ja etenkin pula-aikaan liittyvä aineisto.

Porvoon seudun teollisen perinnön tallentamiseen liittyivät mm. Porvoon Teknillisen Tehtaan laaja aineisto, joka saatiin vuonna 1990-luvun alussa, kun tehtaan toiminta päättyi Porvoossa. Museokokoelmat ovat täydentyneet myös kaupungissa toimineiden kauppaliikkeiden ja pienyritysten aineistolla. Paikallisen terveydenhuollon historiaan liittyi Porvoon maalaiskunnan neuvolatoiminnasta kertova aineisto.

Ajallisesti laajimpia Porvoon museon esinekokoelman osia ovat keramiikka- ja lasikokoelmat. Vanhemman aineiston lisäksi siihen kuuluu mm. Savilinna Yhtiö Oy:n valmistamaa keramiikkaa.

Museon kokoelmiin tarjotaan hyvin erilaisia yksityisten, yhdistysten ja yritysten yksittäisiä esineitä tai laajempia kokonaisuuksia. Ajallisesti aineisto on lähinnä 1900-luvulta. Viime aikoina museon kokoelmiin on liitetty mm. porvoolaista keramiikkaa ja seudun telakoihin liittyvää esineistöä. Myös veteraanikokoelmaa on täydennetty.

3.1.2. Arkeologiset maalöydöt

Muinaismuistolain mukaan kaikki yli 100-vuotiaat maalöydöt, joiden omistaja ei ole tiedossa kuuluvat valtiolle. Löydöt tulee tarjota Museovirastolle lunastettavaksi. Museovirasto lunastaakin poikkeuksetta kaikki esihistorialliset löydöt ja osan historiallisen ajan löydöistä. Löytöjä, joita Museovirasto ei halua lunastaa omiin kokoelmiinsa, voidaan tarjota alueelliselle vastuumuseolle. Löydön vastaanottamista arvioidaan museon yleisten talletuskriteerien mukaisesti.

Ennen muinaismuistolakia arkeologisia maalöytöjä on kerätty Porvoon museon kokoelmiin 1800-luvulta alkaen. Kokoelmien ensimmäisen inventaarionumeron saanut esine on vasarakirves. Kokoelman kartuttaminen on jatkunut nykypäiviin saakka. Siihen kuuluu useita satoja esineitä niin esihistorian eri kausilta kuin historialliselta ajalta. Aineistossa on kirveiden lisäksi mm. talttoja, vääntänpöyriä, iskoksia, hioinkiviä, historialliselta ajalta kokoelmissa on mm. liitupiippujen katkelmia ja keramiikkaa. Kokoelmaan kuuluu myös antiikin Kreikkaan ja Roomaan liittyviä maalöytöjä.

Tiedot kaikista löydöistä pyritään tallentamaan digitaalisesti MIP:iin tai Museoviraston ylläpitämään Ilppari-palveluun. Useimmiten digitaalinen tieto on riittävää ja löydön tallettaminen kokoelmiin ei ole tarpeen. Löytöjä voidaan tallentaa museon kokoelmiin harkinnan mukaan, jos Museoviraston kanssa näin sovitaan.

3.1.3. Rakennusfragmenttikokoelma

Rakennusten fragmentteja on otettu kokoelmiin koko museon toiminta-ajan. Niitä on niin Porvoosta, etenkin Vanhasta Porvoosta kuin seudun kylistä ja kartanoista. Myös kaupungin julkisista rakennuksista kuten Tuomiokirkosta ja museorakennuksista on tallessa eri aikojen fragmentteja. Kokoelmaan kuuluu mm. erilaisia koristelijoja, ovia ja ikkunoita, sekä tapetti- ja lattiamateriaalinäytteitä. Kokonaisuudessa on kaakeleita, myös kokonaisia kaakeliuuneja, joista osa on uudelleen muurattuina esillä Holmin talossa. Tällä hetkellä kokoelma karttuu lähinnä rakennusperintöön ja suojeluun liittyvän työn yhteydessä. Kokoelma ei tällä hetkellä kartu.

3.1.4. Veteraanikokoelma

Porvoon seudun veteraaniyhdistykset ja maanpuolustushenkiset yhteisöt järjestivät vuosina 2010–2012 keräyksen, jonka tuloksena saatiin laaja kokonaisuus esineitä, kirjoja ja lehtiä, asiakirjoja ja kirjeitä sekä valokuvia ja videoita. Kerätty aineisto on pääosin talvisodan ja jatkosodan ajoilta. Huomattava osa aineistosta liittyy myös veteraanien sotien jälkeiseen toimintaan. Vuonna 2012 museolle luovutettua kokoelmaa kartutetaan yhteistyössä alueen veteraanijärjestöjen kanssa. Osa kokoelmasta on esillä Veteraanihuoneessa, os. Rauhankatu 26 A.

3.1.5. Käyttökokoelmat

3.1.5.1. Tutkimuskokoelma

Vuonna 2011 kokoelmiin liitettyssä laajassa Iris-keramiikkalahjoituksessa oli esinefragmentteja, joita ei niiden huonon kunnon vuoksi liitetty esinekokoelmiin. Vaikka ne eivät täyttäneet museoesinekriteerejä, niillä katsottiin kuitenkin olevan tutkimusarvoa, joten ne sijoitettiin tuolloin perustettuun tutkimuskokoelmaan ja merkittiin tunnuksella TK. Kokoelmaan kuuluu tällä hetkellä joitakin kymmeniä esineitä, jotka liittyvät lähinnä Iris-aineistoon. Kokoelmaa ei aktiivisesti kartuteta.

3.1.5.2. Opetuskokoelma

Yleisötyötä ja museopedagogiikkaa varten Porvoon museolla on opetuskokoelma. Se sisältää kokoelmasta poistettuja esineitä, alkuperäisten esineiden kopioita, rekvisiittaa ja itse tehtyjä esineitä. Museopedagoginen aineisto ei ole osa museokokoelmaa, vaan käyttökokoelma ja se on hankittu yleisön käytettäväksi museotyössä, opastuksissa, näyttelyissä ja tapahtumissa.

3.2. Taidekokoelma

Taidekokoelma on karttuva. Siihen kuuluu maalauksia, veistoksia, grafiikkaa, piirustuksia, luonnoksia sekä taidekeramiikkaa. Sitä täydentävät esinekokoelmaan kuuluvat taiteilijoiden työvälineet ja ateljeekalusteet.

Porvoon museon taidenäyttelytoiminta alkoi Vanhassa raatihuoneessa vuonna 1902, jolloin avattiin 'Taidehistoriallinen galleria'. Siellä oli esillä maalaus- ja kuvanveistotaiteen mestareiden teoksia valokuvajäljennöksinä ja kipsivaloksina. Vuonna 1919 Porvoon museoyhdistys osti Holmin kauppiassuvun talon raatihuoneen torin laidalla. Sinne avattiin vuonna 1925 kuvanveistäjä Ville Vallgrenin lahjoitukseen liittynyt Vallgren-museo. Myöhemmin se täydentyi ns. Edelfelt-huoneella, jossa oli esillä vuonna 1934 saadun Edelfeltin perheeltä lahjoituksena saatua aineistoa kuten taideteoksia ja huonekaluja. Esillä oli myös muista museoista lainattuja Edelfeltin maalauksia. Edelfelt-Vallgren museo suljettiin vuonna 2005, mutta molempien em. taiteilijoiden teoksia on esillä jatkuvasti museon näyttelytiloissa Vanhalla raatihuoneella.

Muita Porvoon museon hyvin edustettuja kokoelmataiteilijoita ovat mm. Nils Schillmark, Johan Knutson, Valle Rosenberg, Ragnar Ekelund, Åke Hellman, Ragni Cawén ja Reijo Ström. Kokoelmassa on myös huomattava määrä Frans Nybergin teoksia, lähes 800 grafiikanlehteä, piirustusta ja maalausta. Hanna Frosterus-Segerstrålen luonnoksia, pastelleja ja lastenkirjakuvituksia on yli 240. Viggo Wallensköldin lahjoituksena Porvoon museon kokoelmaan liitettiin vuonna 2018 Kokoelma Wallensköld ja Sonck-Majewski. Siihen kuuluu yli 600 teosta pääosin paikallisilta taiteilijoilta Helga Sonck-Majewski, Iván Wallensköld-Rotkirch ja Paul Wikman.

3.3. Kuva-arkisto

Valokuvakokoelma on karttuva. Se sisältää valokuvia, negatiiveja, lasinegatiiveja, diakuvia, filmejä, postikortteja ja muuta kuvamateriaalia. Arkiston vanhimmat kuvat ovat 1800-luvun puolivälin daguerrotypioita, myös muita varhaisia kuvatyyppejä kuuluu kokoelmiin. Kuva-arkistoa kartutetaan pääasiallisesti Porvoon alueelta ja etusijalle asetetaan hyväkuntoiset kuvat, joihin liittyy kattavat kontekstitiedot. Kuva-arkistoon liitetään harkinnan perusteella seudulla toimineiden valokuvaajien, yritysten, yhdistysten ja yksityisten henkilöiden kuvakokoelmia sekä rakennuskulttuuriin ja ympäristöön liittyvää kuvamateriaalia.

Kuva-arkiston eristä suurin on Eino Nurmen kuvakokoelma sisältäen yhteensä noin 10 000 kuvaa. Valokuvaaja Eino Nurmen kokoelma käsittää enimmäkseen kuvia Porvoosta, mutta myös ympäristökunnista. Hän on kuvannut henkilöitä, yrityksiä, tapahtumia, urheilua sekä muuttuvaa ympäristöä. Osa näistä kuvista on julkaistu porvooolaisessa Uusimaa-lehdessä vuosina 1994–2006 sarjassa Tunnistatko vanhoja valokuvia? ja vuodesta 2016 ilmestyneessä sarjassa Muistatko?

Myös Georg Christierninin lahjoituskokoelma sisältää kuvia Porvoosta ja sen lähiseuduilta. John Granlundin, Natalia Linsénin, Hjalmar Lindforsin, John Linsénin ja Hanna Modeenin kokoelmiin sisältyy maisema- ja henkilökuvia 1800-luvun lopulta 1930-luvulle.

Porvoossa toimineen Studio Foto Erikssonin kokoelma lahjoitettiin museolle 1997 ja se sisältää studiomuotokuvia. Vuonna 1999 museon kokoelmiin liitettiin lakkautetulle Porvoon maalaiskunnalle kuulunut kokonaisuus valokuvia maalaiskunnan kylistä ja taloista.

Porvoon museolle vuonna 2009 lahjoitettu Oppi Untrachtin kuvakokoelma sisältää laajasti kuvamateriaalia Saara ja Oppi Untrachtin elämästä ja tuotannosta, ja lahjoitus täydentää merkittäväällä tavalla taidekokoelmaa.

Porvoon luonnontieteellisen museon kuvakokoelmat siirrettiin museon kuva-arkistoon vuonna 2011. Myös veteraanikokoelmaan kuuluu valokuvia.

3.4. Luonnontieteellinen kokoelma

Porvoon museon luonnontieteellisen kokoelman painopiste on Itä-Uudenmaan luonto. Kokoelma on luetteloitu tieteellisesti. Luonnontieteellinen kokoelma on karttuva. Luonnontieteellisen kokoelman parissa tehtävä työ painottuu inventointiin ja luettelointiin. Aktiivista näytteiden keräämistä ei tällä hetkellä tehdä. Päämääränä on, että tulevaisuudessa kokoelmat karttuisivat suunnitellummin ja ohjatumminkin sekä ympäristössä ja luonnossa tapahtuvia muutoksia ja tutkimuksen tarpeita huomioiden.

Luonnontieteellisen kokoelman perustana ovat Porvoon luonnontieteellisen museoyhdistyksen (1957–2007) kokoelmat, jotka siirtyivät Porvoon museoyhdistykselle 1.8.2007. Porvoon museo jatkoi ja kehitti Porvoon luonnonhistoriallisen museon näyttelytoimintaa Porvoon-talossa sijainneessa näyttelytilassa, joka vuonna 2007 sai nimen Luonnonhistoriallinen museo / Naturhistoriska museet. Sisäilmaongelmien vuoksi tilasta luovuttiin ja esillä olleet kokoelmat siirrettiin säilytystiloihin muiden luonnontieteellisten kokoelmien yhteyteen vuonna 2009.

Vuonna 2022 luonnontieteelliset kokoelmat siirrettiin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta uusiin säilytystiloihin. Siirron yhteydessä paljastui, että osa kokoelmasta oli kärsinyt edellisen säilytystilan olosuhteista. Pahiten vahingoittuneet näytteet jouduttiin poistamaan.

Tällä hetkellä Porvoon museo ottaa yksittäisten kasvi- tai selkärangattomien näytteiden lisäksi vastaan ainoastaan valmiiksi konservoituja ja preparoituja näytteitä, jotka täyttävät museokokoelmien minimivaatimukset. Mikäli kyseessä on harvinainen eliölaji, myös vaurioitunut ja/tai puutteellisin tiedoin varustettu näyte voidaan hyväksyä mallinäytteeksi.

Kaikki muut museolle toimitetut hyväkuntoiset mutta preparoimattomat näytteet toimitetaan eteenpäin Luonnontieteelliseen keskusmuseoon Helsinkiin.

Luonnontieteellisten kokoelmatyypit ja arvio niiden laajuudesta:

TYYPPI	LAAJUUS		erityisen merkityksellinen kokoelma
geologiset näytteet	300		
kasvit, jäkälät ja sienet	13 200		A. Magnusson, Ä. Backman, E. Pipping
selkärangattomat	28 000		E. J. Seppänen, A. Magnusson, C. J. Widén
selkärangaiset	600		K. E. Kivirikko
linnunmunat	500	(+ deponoitu 210)	

3.5. Arkistokokoelmat

3.5.1. Historiallinen arkisto

Historiallinen arkisto on karttuva kokoelma. Siihen on kerätty Porvoon seutuun liittyviä asiakirjoja museon perustamisesta alkaen. Arkistoon liitetään seudulla toimineiden ja vaikuttaneiden yritysten, yhdistysten ja yksityisten oman toiminnan seurauksena syntyneitä asiakirjoja tai aineostokokonaisuuksia. Porvoon kaupungin eri toimialojen aineistot ohjataan Porvoon kaupungin arkistoon.

Arkistossa on sekä laajoja arkistokokonaisuuksia että esine- ja kuvalahjoitusten yhteydessä vastaanotettuja yksittäisiä asiakirjoja. Ajallisesti aineistoa on 1500-luvulta alkaen. Vanhin osa aineistosta liittyy Aug. Eklöf Ab:n lahjoitukseen, johon kuuluu Gammelbackan ja Peippolan kartanoiden arkistoa, mm. pergamenttiasiakirjoja.

Suurimmat kokonaisuudet koostuvat Porvoon elinkeinoelämään kuten merenkulkuun ja teollisuuteen ja yrityksiin liittyvästä aineistosta. Tähän kuuluvat mm. Borgå Ångfartygs Ab:n arkisto, sekä Borgå Mekaniska Verkstadin ja Wileniuksen telakan piirustusarkistot, AB Borgå Jernhandel Porvoon Rautakauppa Oy:n, Porvoon Teknillisen Tehtaan ja urheiluliike Ab Helmer Karlsson Oy:n arkistot. Historiallisessa arkistossa on myös AB Iriksen toimintaan liittyvää aineistoa. Käsityöläisarkistossa on ammattikuntien ja yksittäisten käsityöläisten asiakirjoja 1600-luvun lopulta alkaen, sekä Porvoon käsityö- ja tehdasyhdistyksen arkisto.

Arkisto sisältää laitoksiin, yhdistyksiin, rakennuksiin sekä seudun tiloihin ja henkilöihin liittyviä asiakirjoja. Kokoelmiin kuuluu mm. Porvoon Yrittäjänaiset – Borgå Företagardamerna rf:n sekä Porvoon taideyhdistyksen ja Borgå nykterhetsvänner -yhdistyksen arkistot, sekä Borgånejdens krigsveteraner rf:n arkisto. Näiden lisäksi arkistossa on painotuotteita, kuten esitteitä ja tuoteluetteloita, karttoja, julisteita sekä laaja kokonaisuus nuotteja.

3.5.2. Virka-arkisto

Porvoon museon virka-arkisto on karttuva kokoelma, joka muodostuu Porvoon museoyhdistyksen ja Porvoon museon oman toiminnan tuloksena. Virka-arkiston laajuus on tällä hetkellä noin 30 hm. Virka-arkistoa ei ole luetteloitu hierarkkisesti.

3.5.2.1. Itä-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon virka-arkisto

Porvoon museo on hoitanut Itäisellä Uudellamaalla paikallismuseoiden neuvontatehtävää vuodesta 1982 alkaen. Vuodesta 2005 museo hoitanut myös rakennusperintöön ja kulttuuriympäristöön liittyvät asiantuntijatehtävä toimialueellaan. Museolain muututtua vuonna 2020 museolle tuli lisäksi arkeologian ja restauroinnin asiantuntijatehtävät.

Museotoiminnan edistämistehtävään liittyvää virka-arkisto koostuu paikallismuseoiden toimintaan ja kulttuuriperintötutkijan työhön liittyvistä asiakirjoista ja valokuvista. Arkistoon tallennetaan paikallismuseoiden kokoelmaohjelmat ja työkirjat sitä mukaan, kun ne valmistuvat. Alueellisella vastuumuseolla on myös kopiot paikallismuseoiden pääkirjoista.

Museo on arkeologisen ja rakennetun kulttuuriympäristön asiantuntija maankäytön ja rakentamisen hankkeissa toiminta-alueellaan. Se ohjaa ja edistää kulttuuriympäristön tutkimus- ja inventointitoimintaa. Kulttuuriympäristön asiantuntijoiden arkisto koostuu työhön liittyvistä asiakirjoista ja lausunnoista, kulttuuriympäristön selvityksistä, arkeologisista tarkastusraporteista,

suunnitelmista ja valokuvista. Museon antamat lausunnot tallennetaan pdf-muodossa. Tallentamisessa pyritään huomiomaan arkistokelpoisuus. Museo ei säilytä pysyvästi sellaista materiaalia, jonka arkistoinnista vastaa muu taho, kuten Porvoon kaupungin rakennusvalvonnan arkisto.

Kulttuuriympäristötietoja, -selvityksiä ja valokuvia viedään digitaaliseen MIP-tietokantaan, jota päivitetään ja ylläpidetään aktiivisesti. Kuntia kannustetaan tallentamaan uudet kulttuuriympäristöselvitykset suoraan MIP-tietokantaan. Museo edesauttaa tiedon avaamista avoimeen käyttöön. Myös muiden toimijoiden arkeologista aineistoa on mahdollista tallentaa MIP:iin.

3.5.2.2. Lehtileikearkisto

Fyysistä leikearkistoa ei enää kartuteta. Museota käsittelevien lehtiartikkelien sisällöt säilytetään digitaalisesti osana mediaseurantaa. Lehtileikkeitä kerättiin museon perustamisesta alkaen vuoteen 2022. Kerätty aineisto on ollut lähinnä museon toimintaan liittyvää ja myöhemmin sitä on laajennettu mm. seudun kulttuurielämään, henkilöihin, elinkeinoelämään, esinetutkimukseen ja rakennettuun ympäristöön. Lehtileikkeitä on myös Itä-Uudenmaan taiteilijoista. Juttuja on leikattu talteen lähinnä porvooolaisista Uusimaa-, Borgåbladet-, Östnyland-, sekä Itäväylä -lehdistä.

3.6. Kirjakokoelmat

3.6.1. Vanha kirjasto

Vanha kirjasto on karttuva kokoelma. Museoon on kerätty vanhoja kirjoja museon perustamisesta alkaen. Kirjoja on saatu myös osana esine- ja kuvalahjoituksia. Kokoelmaan on otettu laajasti eri kielistä kirjallisuutta mm. kaunokirjallisuutta, tietokirjoja, uskonnollista kirjallisuutta, etenkin Raamattuja ja virsikirjoja, lastenkirjoja ja oppikirjoja, sekä lehtien vuosikertoja. Kirjastoon kuuluvia merkittäviä kokonaisuuksia ovat Edelfelt-suvun kirjat, porvooolaisen Lindh-suvun lahjoituksiin liittyvät kirjat sekä Viivi ja Ville Vallgrenille kuuluneet kirjat.

Pääosa vanhaa kirjastoa, noin 150 hm, oli 1970-luvun lopulta alkaen sijoitettuna Borgå Gymnasiumin tiloihin. Vuonna 1995 kirjat siirrettiin museon kokoelmatiloihin.

3.6.2. Käsikirjasto

Porvoon museon käsikirjasto on karttuva kokoelma. Se sisältää Porvoon ja Itä-Uudenmaan historiaan ja alueeseen, museoalaan, henkilöhistoriaan, rakennustutkimukseen ja kokoelmatyöhön liittyvää tutkimuskirjallisuutta, yleisteoksia ja pienpainatteita. Käsikirjastoa käyttävät henkilökunta ja asiakkaat, mutta sieltä ei lainata teoksia ulos.

Käsikirjastoon kuuluu Tom Eklöfin lahjoituskokoelma, joka otettiin vastaan 2022. Se on yli 1 500 niteen Porvoo-kokoelma, joka sisältää kirjoja, pienpainatteita, lehtiä ja jonkin verran lehtileikkeitä.

3.6.2.1. Luonnontieteellisen kokoelman käsikirjasto

Myös luonnontieteellisen kokoelmaan liittyy kirjakokoelma, joka siirtyi Porvoon luonnontieteellisen museon kokoelmien yhdistyttyä Porvoon museon kokoelmiin. Se sisältää 230 kirjaa ja 2 000 pienpainatetta (lehteä ja eripainoksia). Kokoelma on karttuva.

3.7. Talletuskokoelmat

Porvoon museo on toiminut lähes 130 vuotta ja sillä on keskeinen rooli alueensa kulttuuriperintötyössä. Se on ainoa Porvoossa toimiva ammatillinen museo. Näistä syistä museon kokoelmiin on vuosikymmenien kuluessa otettu vastaan myös muiden omistuksessa olevia kokoelmatalletuksia. Tällä hetkellä museo ei pääsääntöisesti ota vastaan talletuksia eli deponointeja, joiden omistusoikeus ei siirry museolle.

Talletetut objektit ovat juridisesti edelleen toisen osapuolen omistamia, mutta niitä hallinnoidaan Porvoon museossa ja niiden katsotaan kuuluvan museon kokoelmiin. Talletetut objektit luetteloidaan museon tietokantaan, mutta niitä ei pääsääntöisesti avata Finna-palvelussa.

Porvoon museo on ottanut vastaan talletuksia Museovirastolta (mm. alueeseen liittyvät maalöydöt) ja Porvoon kaupungilta, jolla ei ole itsellään museotoimintaa. Maalöytöjen lisäksi talletuskriteerit täyttäviä aineistoja ovat Porvoon museon valtakunnallisen talletustehtävän mukaiset kokoelmat, kuten AB Irikseen, Albert Edelfeltiin ja Ville Vallgreniin liittyvät objektit.

3.7.1. Esinekokoelmaan kuuluvat talletukset (Ks. Liite 6)

Porvoon museolle on talletettu yhteensä 211 esinettä. Laajin kokonaisuus ovat Suomen Pankin tallentamat setelisarjat. Suuri kokonaisuus ovat myös Porvoon kaupungin tallentamat esineet, jotka Suomen Metsästysmuseum – Jaktmuseum i Finland ry:n lahjoitti kaupungille vuonna 1992 Suomen Metsästysmuseon Porvoon osaston lakkauttamisen yhteydessä. Esineitä ovat tallettaneet myös yhdistykset ja yksityiset henkilöt. Hantverks- och Fabriksföreningen i Borgå -yhdistyksen talletus museon alkuajoilta sisältää Porvoon ammattikuntalaitoksen esineistöä, mm. arkkuja, kaapuja ja sinettejä. Museoviraston arkeologisia talletuksia museolla on myös huomattava määrä.

3.7.2. Taidekokoelmaan kuuluvat talletukset

3.7.2.1. Porvoon kaupungin talletukset

Porvoon museon taidekokoelmaan kuuluu yli 950 talletettua taideteosta: piirustuksia, luonnoksia, akvarellejä sekä pieni määrä öljymaalauksia. Talletuksiin kuuluu myös ns. Porvoo-kokoelma, jonka Porvoon kaupunki on hankkinut omistukseensa keramiikkataiteilija Srba Lukic’lta. Kokoelma on syntynyt Porvoossa järjestettyjen keramiikkaseminaarien tuloksena ja sisältää kansainvälistä 1900-luvun loppupuolen taidekeramiikkaa.

Porvoon kaupungin talletuksiin kuuluvat myös Paul Grönholmin kokoelma maalauksia ja luonnoksia, Fänrik Ståls män -kirjan alkuperäiskuvitus sekä Carl Theodor Staaffin alkuperäiskuvitus teokseen Fänrik Stål.

3.7.2.2. Muut taidekokoelman talletukset

Arkkitehtuurimuseon omistama 124 teoksen kokoelma Frans Nybergin Porvoo-aiheisia piirustuksia on talletettu Porvoon museolle. Aikoineen Frans Nybergin perilliset tallensivat Nybergin teoksia Porvoon museoon. Niiden omistus siirtyi myöhemmin Arkkitehtuurimuseolle, mutta niiden talletusta jatkettiin edelleen Porvoon museossa. Nybergin piirustukset liittyvät myös museon omaan taidekokoelmaan kuuluvaan Nybergin Porvoo-akvarellisarjaan.

3.7.3. Kuva-arkistoon kuuluvat talletukset

Porvoon museon kuva-arkistoon on liitetty kolme suurta valokuvatalletusta, kaksi yksityishenkilöiden omistamaa ja Porvoon kaupungin tallettama kaupungininsinööri Georg Christierninin valokuvakokoelma. Talletettujen valokuvien määrä on kokonaisuudessaan 5 221.

3.7.4. Luonnontieteelliseen kokoelmaan kuuluvat talletukset

Porvoon museon luonnontieteellisessä kokoelmassa on yksi talletus: 214 pesuetta linnunmunia. Kokoelman omistaa yksityishenkilö.

3.7.5. Historialliseen arkistoon kuuluvat talletukset

Porvoon museolle on talletettu 33 historiallista dokumenttia. Aineistossa on mm. kultasepäntiike A. A. Almin ja Hantverks- och Fabriksföreningen i Borgå -yhdistyksen toimintaan liittyviä asiakirjoja. Molempiin aineistoihin liittyy myös esineitä.

4. HOITOKOKOELMAT

4.1. J. L. Runebergin koti

J. L. Runebergin kodin ja sen kokoelman omistaa Suomen valtio. Museon ylläpidosta vastaa Porvoon kaupunki ja Porvoon museolla on museoammatillinen vastuu kotimuseon kokoelmista. Tehtävään kuuluu kokoelmien tutkiminen, dokumentointi ja hoitaminen, konservointihankkeiden suunnittelu sekä esinelainoista, tutkijapalvelusta ja julkaisutoiminnasta vastaaminen.

Porvoon museo on vastannut J. L. Runebergin kodin kokoelmien hoidosta vuodesta 1999 lähtien. Sitä ennen 1990-luvulla Porvoon museo teki projektiluonteisesti selvityksiä ja kokoelmatyötä. Porvoon kaupungin ja Porvoon museon välillä on hoitotehtävää koskeva sopimus, joka pohjautuu sopimukseen J. L. Runebergin kodin ylläpidosta Museoviraston ja Porvoon kaupungin välillä.

Kokoelma on karttumaton. Lahjoituksiin tai ostotarjouksiin liittyvät yhteydenotot ohjataan ensisijaisesti Porvoon museoon, joka voi myös välittää aineiston muulle soveltuvalle museolle tai laitokselle.

Kotimuseoon kuuluu harvinaisen alkuperäisenä säilynyt 1800-luvun puolivälin kaupunkipuutarha. Myös osa kodin huonekasveista on peräisin Runebergien ajalta. Kotimuseon kasvipäiväkirja ja siihen liittyvä asiantuntijatyö ovat myös osa kohteen kokoelmatoimintaa.

4.1.1. Kotimuseoon kuuluva esine- ja taidekokoelma

Kotimuseoon kuuluu kansallisrunoilija J. L. Runebergin ja hänen perheensä 1800-luvun puolivälin asuintalo pihapiireineen. Kokoelmiin kuuluvat kodin alkuperäinen esineistö, josta suurin osa on esillä, mutta satoja objekteja Porvoon museon kokoelmatiloissa ja pieneltä osin Museoviraston Konservointi- ja kokoelmakeskuksessa (n. 160 esinettä). Kokoelman laajuus on noin 3 000 objektaa.

4.1.2. J. L. Runebergin kodin arkisto

Valtion omistamaa Runebergin kodin arkistoa on säilytetty ja hoidettu sekä Svenska Litteratur Sällskapetissa (SLS) että Porvoon museossa vuoden 2024 loppuun asti. Viimeksi mainittu, Porvoon museossa säilytetty kokonaisuus sisältää valokuva-aineistoa ja kotimuseon virka-arkiston. Noin 3 000 valokuvan kokoelma on peräisin sekä J. L. ja Fredrika Runebergin, että heidän vuokralaisensa Strömborgien ajalta. Strömborgin perhe asui kotimuseon yhteydessä ja hoiti kahden sukupolven

ajan kotimuseon intendentin virkaa. Kuvien joukossa on vedoksia, negatiiveja, albumeja, painolaattoja ja painokuvia.

Virka-arkisto sisältää kodin museoinnin jälkeen muodostunutta museotoiminnan seurauksena syntyntä kokonaisuutta. Virka-arkiston karttuminen päättyi vuonna 2017, jolloin museon hoidosta vastannut valtuuskunta lakkautettiin.

Määrät: Valokuvakokonaisuus, joka sisältää J. L. Runebergin ja hänen perillistensä sekä Strömborgin perheen jälkeensä jättämää aineistoa, 19 laatikkoa valokuvia, 7 laatikkoa valokuva-albumeja (joista 2 Strömborgien), 2 laatikkoa Runebergin käsikirjoitusten reprokopioita, 19 painolaattaa, 5 laatikkoa lasinegatiiveja ja dagerrotyyppejä, 1 arkistokotelo suuria vedoksia ja painokuvia, 1 arkistokotelo painokuvia, 1 arkistokotelo siluetteja ja piirroksia sekä 1 arkistokotelo sekalaista materiaalia.

2024 aikana Porvoon museo inventoi hoidossaan olevat J. L. Runebergin kodin arkistoon kuuluvat kuva-aineistot ja ne valmisteltiin siirtoon (2024 aikana) SLS:iin, joka luetteloit ja digitoi aineiston tulevana vuosina.

2.9.2024 Museoviraston ja SLS:n välille solmittiin sopimus aineiston talletuksesta SLS:ään ja sopimuksen myötä Porvoon museossa säilytetty aineisto siirtyy SLS:n tiloihin. Myös museolle myöhemmin mahdollisesti tarjottava arkisto- tai valokuva-aineisto ohjataan ensisijaisesti SLS:ään.

4.1.3. J. L. Runebergin kodin virka-arkisto

J.L. Runebergin kodin virka-arkistoa on sekä Porvoon museon että Svenska litteratursällskapetin (SLS) arkistossa. Porvoon museossa on säilytetty hoitokunnan pöytäkirjoja, jotka on luetteloitu (SLSA 1107 Strömborgska arkivet, noin 5 hm). J. L. Runebergin kodin hallinnollisen historian myötä virka-arkiston omistajia ovat sekä valtio/Museovirasto että Porvoon kaupunki. Osittain virka-arkisto menee lomittain Walter Runebergin veistoskokoelman virka-arkiston kanssa.

2024 aikana Porvoon museo inventoi tiloissaan olevat virka-arkistoaineistot ja ne valmisteltiin siirtoon (2024 aikana) SLS:iin, joka luetteloit ja digitoi aineiston tulevana vuosina.

Virka-arkistokokonaisuus, joka sisältää J. L. Runebergin kodin hallintoon ja museon ylläpitoon liittyvää aineistoa kuten pöytäkirjoja, lehtileikkeitä ja vieraskirjoja, 12 laatikkoa lehtiä ja lehtileikkeitä, 3 laatikkoa ja 1 arkistokotelo arkistoaineistoa liittyen kodin rakennuksiin ja puutarhaan sekä luonnoksia ja ehdotuksia J. L. Runebergin muistomeriksi, 1 normaalikokoinen laatikko ja 13 muuttolaatikkoa museon vieraskirjoja, 1 arkistokotelo sekalaisia painotuotteita, 1 laatikkoa äänilevyjä (opastuksia), 4 luettelointikortistoa ja 3 laatikkoa tyhjiä vanhoja arkistokoteloita.

2.9.2024 Museoviraston ja SLS:n välille solmittiin sopimus valtion omistaman aineiston talletuksesta SLS:ään ja sopimuksen myötä tähän saakka Porvoon museossa säilytetty aineisto siirtyy SLS:n tiloihin. Virka-arkisto ajalta ennen vuotta 2017 siirretään SLS:n arkistoon vuoden 2024 aikana. Tähän aineistoon kuuluvat mm. hoitokunnan pöytäkirjat (Porvoossa säilytetyt osat SLSA 1107).

Vuodesta 2017 alkaen lähtien karttuvasta virka-arkistosta vastaavat Porvoon museo ja Porvoon kaupungin kulttuuripalvelut, joka ylläpitää kohdetta.

4.1.4. J. L. Runebergin kotimuseon käsikirjasto eli referenssikirjasto

J. L. Runebergin kodin intendentti Johan Elias Strömborgin ja hänen tyttärensä Ida Strömborgin perustamaa kotimuseon käsikirjastoa on kartutettu museon perustamisesta vuoteen 2024 asti, minkä jälkeen sitä ei kartuteta. Vuodesta 1947 alkaen kokoelmaa on kutsuttu referenssikirjastoksi. Se sijaitsee Porvoon museon kokoelmatiloissa. Referenssikirjastokokoelman omistaa valtio.

(Kotimuseoon on tämän lisäksi mm. 2000-luvun julkaisu- ja kuvausprojektien myötä saatu historiallista kirjallisuutta ja se on toistaiseksi jätetty kotimuseoon oppaiden käyttöön, mutta sitä ei liitetä osaksi referenssikirjastoa.)

4.2. Porvoon kaupungin omistamat taidekokoelmat

Porvoon kaupungilla on neljä taidekokoelmaa; Porvoon kaupungin taidekokoelma (johon kuuluvat kaupungin omistamat taideteokset ja Borgå Gymnasiumin taidekokoelma), Yrjö A. Jäntin taidekokoelma ja Walter Runebergin veistuskokoelma. Kokoelmissa on yhteensä noin 2 000 teosta.

4.2.1. Porvoon kaupungin taidekokoelma

Porvoon kaupungin taidekokoelma on muodostunut Porvoon kaupungin ja Porvoon maalauskunnan aikoinaan hankkimista teoksista sekä kuntaliitoksen jälkeisistä hankinnoista ja lahjoituksista. Kokoelmaa on kartutettu ennen kaikkea 1970-luvulta lähtien. Painopiste on ollut aikalaistaiteessa ja erityisesti paikallisten taiteilijoiden teoksissa. Kokoelmien inventointi ja luettelointi on pääosin tehty. Teoksia on noin 500. Teokset on sijoitettu erityisesti kaupungin virastoihin ja muihin julkisiin tiloihin, sekä hyvinvointialueiden perustamisen yhteydessä niitä on talletettuina mm. terveyskeskuksiin. Kokoelmaan kuuluu myös kaupungin julkinen taide.

Porvoon kaupungin taidekokoelman hankinnat tehdään pääosin porvoolaistaiteilijoilta tai Porvoon taide-elämässä aktiivisesti vaikuttaneilta taiteilijoilta.

4.2.1.1. Borgå Gymnasiumin taidekokoelma

Viipurin 1600-luvulla perustetun kymnaasin perillinen vuodesta 1723 on instituutiona vanha ja toiminut nykyisessä koulurakennuksessa vuodesta 1850. Sen taidekokoelma on merkittävä ja sisältää veistoksia, maalauksia ja grafiikkaa 1700-luvulta 1900-luvulle.

4.2.2. Yrjö A. Jäntin taidekokoelma

Yrjö A. Jäntin taidekokoelma koostuu suomalaisesta taiteesta, ja teokset ovat 1800-luvun jälkipuolelta vuoteen 1984, jolloin taidekeräilijä Yrjö A. Jäntti lahjoitti runsaan tuhannen taideteoksen kokoelmansa Porvoon kaupungille. Kokoelma oli vuoteen 2011 Papinkadulla WSOY:n kiinteistössä. Vuodesta 2012 kokoelman perusnäyttely on sijainnut Porvoon Taidetehtaalla Taidehallin osana. Kokoelmassa on maalauksia, grafiikkaa, piirustuksia, veistoksia ja mitaleja. Kokoelma on karttumaton.

4.2.3. Walter Runebergin veistoskokoelma

Kuvanveistäjä Walter Runebergin perilliset lahjoittivat hänen kuolemansa jälkeen, vuonna 1921 kokoelman taiteilijan teoksia Porvoon kaupungille. Kokoelma on karttumaton. Teokset ovat pääosin kipsiveistoksia, monumenttien malleja ja muotokuvia sekä luonnoksia. Kokoelma sijaitsi alkujaan vanhassa kymnaasirakennuksessa (nykyinen Tuomiokapituli) ja 1960-luvulta lähtien osoitteessa Aleksanterinkatu 5. Teoksia on noin 200. Lahjoituksiin tai ostotarjouksiin liittyvät yhteydenotot ohjataan ensisijaisesti Porvoon museoon, joka voi välittää aineiston myös muulle soveltuvalla museolle tai toimijalle.

4.2.3.1. Walter Runebergin veistoskokoelman arkisto

Walter Runebergin veistoskokoelman omistaa Porvoon kaupunki. Taidekokoelman ohelle on karttunut arkisto, joka sisältää Walter Runebergin ja Lina Elfvingin työhön ja elämään liittyviä valokuvia, luonnoksia ja piirroksia.

Porvoon museo inventoi aineiston 2024: 15 arkistokoteloja luonnoksia ja sekalaista aineistoa, 4 kankaalla päällystettyä kansiota luonnoksia, 6 laatikkoa valokuvia ja lasinegatiiveja, 1 laatikko kehystettyjä valokuvia tai painokuvia, 1 laatikko painokuvia, 1 laatikko sekalaista materiaalia, 6 kehystettyä taulua.

4.2.3.2. Walter Runebergin veistoskokoelman virka-arkisto

Kokoelman omistaa Porvoon kaupunki. Kokoelman hallinnollisesta historiasta johtuen kohteen virka-arkisto on karttunut lomittain J. L. Runebergin kodin virka-arkiston kanssa. Tämä koskee aineistoa, joka on luetteloitu SLS:ssa kokonaisuuteen SLSA 1107 Strömborska arkivet, mutta jota on säilytetty Porvoon museossa vuoden 2024 loppuun saakka. Porvoon museo inventoi aineiston 2024.

SLSA 1107 -kokonaisuuden lisäksi virka-arkistoon sisältyy 1 normaalikokoinen laatikko vieraskirjoja, 1 muuttolaatikko vieraskirjoja. Myös niitä on säilytetty Porvoon museossa vuoden 2024 loppuun saakka. Tämän jälkeen karttuvasta virka-arkistosta vastaavat Porvoon museo ja Porvoon kaupungin kulttuuripalvelut.

5. VALTAKUNNALLISEEN TALLENNUSTYÖNJAKOON LIITTYVÄT KOKOELMAT PORVOON MUSEOSSA

5.1. Saaristolaiselämä

Porvoon museon kokoelmiin on kerätty saaristoelämään liittyvää esineistöä alusta lähtien. Siihen kuuluu Haikkoon ja Hamarin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun säätyläisten huvilaelämään liittyvää esineistöä, mm. huonekaluja, tekstiileitä ja astioita. Museolla on myös saaristolaisten elinkeinoin, mm. merenkulkuun, laivanrakentamiseen ja metsästyksen liittyviä esineitä 1800- ja 1900-luvulta. Huviveneilyyn, mm. navigointiin liittyvää esineistöä on 1960- ja 1970-luvulta. Valokuvakokoelmissa ja historiallisessa arkistossa on saaristolaiselämään liittyviä aineistoja, mm. huvilaelämästä ja saaristomerenkulusta, kokonaisuuteen kuuluu myös paikallisten telakoiden aineistoja.

5.2. Porvoon valtiopäivät

Suomen valtiopäiviin 1809 liittyvä aineisto käsittää tapahtumaan liittyvien henkilöille kuten Ulla Möllensvärdille kuuluneita esineitä. Kokoelmissa on ajanjaksoon liittyviä tekstiilejä, mm.

aatelisunivormun takki, naisten pukuja ja asusteita. Porvoon valtiopäiviin liittyviä taideteoksia kuuluu kokoelmaan, mm. R. W. Ekmanin valtiopäivämaalaus. Kokoelmissa on myös Suomen sotaan liittyviä aseita ja univormuja. Historiallisessa arkistossa on valtiopäiviin liittyviä asiakirjoja kuten tapahtumaan liittyviä kuulutuksia.

5.3. AB Iris

Porvoon museon Iris-kokoelma on Suomen laajin aihetta koskeva museokokoelma. Taiteilija Louis Sparren perustama tehdas toimi Porvoossa vuosina 1897–1902. Tehtaan konkurssin jälkeen Sparre jatkoi huonekalujen suunnittelua vielä oman piirustustoimistonsa nimissä vuoteen 1905. AB Iriksen keramiikasta vastasi A. W. Finch. Porvoon museon Iris-kokoelmaa ja siihen liittyvää tutkimusta on edistetty määrätietoisesti 1950-luvulta alkaen, jolloin myös Sparren suunnittelemaa huonekaluja ryhdyttiin aktiivisesti hankkimaan kokoelmiin. Tällä hetkellä kokoelmaan kuuluu n. 400 Louis Sparren ja A. W. Finchin suunnittelemaa esinettä. Tämän lisäksi kokoelmissa on myös molempien suunnittelijoiden taideteoksia. Kuva-arkistoon kuuluu jonkin verran Iris-aiheisia kuvia kuten myös historiallisessa arkistossa on Irikseen liittyviä aineistoja.

5.4. Saara Hopea-Untracht

Saara Hopea -kokoelma perustuu muotoilijan puolison Oppi Untrachtin tekemiin lahjoituksiin ja museon tekemiin ostoihin. Yli 600 esinettä käsittävään kokoelmaan on tallennettu kattavasti porvoolaissyntyisen muotoilijan ura 1950-luvulta 1980-luvulle. Siihen kuuluu laaja kokonaisuus Saara Hopean Nuutajärven lasitehtaalle 1950-luvulla suunnittelemaa käyttöesineitä, koruja, jotka on valmistettu lähinnä Hopean suvun kultasepänverstaassa, emaliesineitä, sekä huonekaluja. Myös Hopean verstaan työvälineet ovat museolla. Näiden lisäksi siihen kuuluu laajat kokonaisuudet valokuvia ja arkistoaineistoja.

5.5. Albert Edelfelt

Kokoelma rakentuu taiteilijan sisarten Annie ja Berta Edelfeltin testamenttilahjoitukseen, jonka museo sai vuonna 1934. Siihen kuului lähes 200 numeroa, sekä taideteoksia että esineitä. Kokonaisuus on tämän lisäksi karttunut muilla lahjoituksilla ja ostoilla. Taiteilijan tuotantoon kuuluvat yli 104 objektia tarjoavat ajallisesti kattava läpileikkauksen hänen taiteilijauraansa, kokonaisuudessa on öljymaalauksia, grafiikkaa, piirustuksia ja luonnoksia. Taiteen lisäksi siihen kuuluu kirjoja ja huonekaluja, taiteilijatarvikkeita, tekstiilejä, mm. taiteilijatakkeja ja taiteilijaa esittäviä muotokuvia. Edelfelt-kokoelmaan kuuluu myös perheenjäsenille kuuluneita aineistoja. Porvoon museolla on myös taiteilijaan liittyviä valokuva- ja arkistoaineistoja.

5.6. J. L. Runeberg

Porvoon museo hoitaa Suomen kansallismuseon omistukseen kuuluvaa kansallisorunilija J. L. Runebergin kodin esinekokoelmaa. Porvoon museolla on myös omissa kokoelmissaan oman instituutiohistoriansa aikana karttunutta Johan Ludvig Runebergin ja kirjailija Fredrika Runebergin enimmäkseen Porvoon aikaan (1837–1879) liittyvää esineistöä ja arkistomateriaalia. Kirjallisuutta ja aineistoa on myös runoilijaan liittyvistä perinteistä ja juhlista. Porvoon museolla on hoidossaan lisäksi perheen pojan, kuvanveistäjä Walter Runebergin veistoskokoelma.

5.7. Ville Vallgren

Ville Vallgren -kokoelma on museon avainkokoelmia. Porvoolaissyntyisen kuvanveistäjä Ville Vallgrenin kokoelmaan kuuluu n. 240 taideteosta ja muuta esinettä. Kokonaisuus perustuu taiteilijan vuonna 1922 Porvoon museolle ja Porvoon kaupungille tekemään lahjoitukseen, jota hän myöhemmin täydensi. Kokonaisuudessa on teoksia koko taiteilijan toiminta-ajalta, siihen kuuluu mm. pienoisveistoksia ja hautamuistomerkkejä. Aineiston saamiseen liittyy Ville Vallgrenin museon avaaminen vuonna 1924. Taiteilijan puolison Viivi Vallgrenin kuoleman jälkeen museo sai Ville Vallgrenin Leppävaaran ateljeen kalusteita ja taiteilijan käyttämiä työvälineitä. Kokoelmaan kuuluu myös taiteilijaa esittäviä muotokuvia ja arkistoaineistoa.

6. KOKOELMAHALLINTA

6.1 Kokoelmaorganisaatio

Porvoon museo – Itä-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on viiteen yksikköön jakautuva organisaatio, joka tuottaa museopalveluita. Museo tarjoaa sekä asiantuntija- että yleisöpalveluja. Operatiivisella tasolla museon toimintaa kehittää johtoryhmä, johon kuuluvat museonjohtaja, toimistopäällikkö ja tiiminvetäjät.

Porvoon museon toimintaa johti museon perustamisesta lähtien intendentti, jonka nimike on vuodesta 2004 ollut museonjohtaja. Kokoelmatyöstä vastaava henkilökunta on kasvanut vuosien varrella siten, että amanuenssin toimi perustettiin vuonna 1981, tekstiilikonservaattorin toimi 1983 ja arkistoamanuenssin toimi 1986. J.L. Runebergin kodin/taideamanuenssin toimi perustettiin vuonna 2003, tutkijan toimi vuonna 2005 ja luonnontieteellisen kokoelman amanuenssin toimi vuonna 2007, sekä assistentin (nykyinen viestintäassistentti) ja museomestarin toimet 2013. Amanuenssin nimike muutettiin kokoelmapäälliköksi vuonna 2021. Toisen museolehtorin toimenkuvaan kuuluu myös kuva-arkiston hoito. Porvoon museon organisaation

vastuut on kuvattu museon ohjesäännössä. Lisäksi on olemassa erilliset henkilökohtaiset työtehtäväkuvaukset.

Museonjohtaja vastaa museotoiminnasta ja siten myös kokoelmista ja niiden lainauksista ja talletuksista. Kokoelmatyötä, siihen kuuluvia prosesseja ja sen kehittamisestä vastaa kokoelmapäällikkö, joka johtaa kokoelmatiimiä. Käytännön kokoelmatyö tehdään kokoelmatiimissä, johon kuuluu 7 ammattilaista. Alueellisen työn tiimiin kuuluvat kulttuuriperintötutkija ja arkeologi osallistuvat kokoelmatyöhön tarvittaessa. Kulttuuriperintötutkija toimii yhteyshenkilönä paikallismuseoiden kokoelmakysymyksissä ja MuseumPlus -järjestelmään liittyen. Museonjohtaja ja toimistopäällikkö vastaavat käsikirjastosta. Kokoelmapäällikkö ja museonjohtaja vastaavat yhdessä museon virka-arkistosta.

Kokoelmatiimi:

- kokoelmapäällikkö/tiiminvetäjä (esinekokoelma, historiallinen arkisto, vanha kirjasto, virka-arkisto)
- amanuessi (hoitokokoelmat)
- amanuessi (luonnontieteellinen kokoelma)
- tutkija (taidekokoelma, lainat)
- museolehtori (kuva-arkisto)
- tekstiilikonservaattori
- museomestari
- viestintäassistentti (digitointi, MuseumPlus, Finna, mediaseuranta/lehtileikearkisto)

Kokoelmatiimin jäsenet osallistuvat kokoelmatyön eri vaiheisiin, jotka on selostettu eri prosessikuvauksissa (Liitteet 7–20).

Museonjohtaja tekee päätökset lahjoitusten vastaanottamisesta ja kokoelmiin liittyvistä ostoista. Museoyhdistyksen hallitus vahvistaa lainat ja poistot museon omista kokoelmista. Kokoelmatiimin jäsenet osallistuvat tarvittaessa kokoelmiin liittyvien hankkeiden suunnitteluun, raportointiin, sekä nykydokumentointi- ja tallennushankkeiden toteutukseen.

6.2. Kokoelmiin liittäminen

Kokoelmatiimi vastaa kokoelmiin liitettävien aineistojen vastaanotosta ja käsittelystä. Museon tulevien lahjoitustarjousten ja kokoelmahankintojen vaiheet on selostettu eri aineistotyyppien prosessikuvauksissa (Liitteet 7–12). Museon kokoelmiin tallennetaan museonjohtajan päätöksellä vain tallennuskriteerit täyttäviä aineistoja ao. vastuuhenkilöiden valmistelun jälkeen. Vastaanotetut lahjoitukset ja hankinnat tuodaan tiedoksi kokoelmatiimille. Kokoelmista annettavat lainat ja kokoelmista tehtävät poistot vahvistaa Porvoon museoyhdistyksen hallitus.

Museon kokoelmiin tehty lahjoitus vahvistetaan lahjoittajan allekirjoittamalla vastaanottosopimuksella (Liitteet 21–22). Sopimus vahvistaa, että luovutettava aineisto siirtyy Porvoon museon omistukseen ja siinä sovitaan mahdollisista erityisehdoista. Vastaanottosopimuksessa määritellään myös teosten käyttöoikeudet. Lahjoittajalle lähetetään myös kiitosdiplomi (Liitteet 23–24).

Käsikirjaston kartuttamisesta ja kokoelmasta tehtävistä poistoista vastaa museonjohtaja.

6.3. Luettelointi ja digitointi

Kokoelmien luettelointi on perustutkimusta, jossa objektin tiedot kirjataan aineistokohtaiseen kokoelmahallintajärjestelmään. Keskeisiä tietoja ovat mm. tunniste- ja hankintatiedot, konteksti, valmistustiedot, mitat ja materiaalit, sekä objektin kunto. Luetteloinnissa objekti liitetään osaksi laajempaa kokonaisuutta asiasanoituksen, ontologian ja luokituksen avulla.

Digitoinnissa analoginen aineisto muutetaan digitaaliseen muotoon. Objekti valokuvataan digitaalisella kameralla. Aineistoja digitoidaan myös skannaamalla. Digitointi on keskeinen osa luettelointiprosessia (Liite 25).

Porvoon museon luettelointikäytännöt perustuvat valtakunnallisiin museoiden luettelointiohjeisiin (<https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/museoalan-kehittaminen>), sekä kokoelmahallintaohjelmiin liittyviin ohjeisiin.

Museon toiminta-aikana kokoelmien objekteja on mahdollisesti kadonnut ja tuhoutunut. Osasta aineistoa inventaarionumerot ovat aikoinaan hävinneet ja ne on luetteloitu uudelleen – osa kahteenkin kertaan. Museolöytö-luettelossa on noin 3 000 esinettä ja teosta, joista osa on mahdollisesti eri aikoina luetteloituja, mutta myöhemmin numeronsa menettäneitä objekteja. Myös museon vanhoista käyttöesineistä on tullut museoesineitä.

Eri vuosikymmenien tallennuksen painopistealueet selviävät pääluetteloista, painetuista kokoelmaluetteloista sekä diaarioista, joita on pidetty 1980-luvun alusta lähtien (Liite 26).

6.4. Kokoelmahallintajärjestelmät

Porvoon museon aineistot luettelointiin manuaalisesti vuoteen 2000. Tällöin kulttuurihistoriallisissa ja taidekokoelmissa otettiin käyttöön museotietojärjestelmä Musketti. Valokuvakokoelman luettelointi tekstinkäsittelyohjelmalla aloitettiin vuonna 1990 ja Muskettiin siirryttiin vuonna 2002. Selainpohjaisen WebMusketin käyttö aloitettiin vuonna 2010. Vuonna 2013 aloitettiin luonnontieteellisten kokoelmien luettelointi Access-pohjaiseen BMN-ohjelmaan. Vuonna 2021 otettiin käyttöön Luonnontieteellisen keskusmuseon Kotka-kokoelmahallintajärjestelmä, josta tiedot siirtyvät Suomen lajitietokeskuksen laji.fi-portaaliin. Tarkistuksen jälkeen Suomen Lajitietokeskus liittää tiedot myös Global Biodiversity Information Facility -organisaation rekisteriin. Kulttuurihistoriallisissa kokoelmissa WebMusketista siirryttiin MuseumPlus-järjestelmään vuonna 2023.

Vuoden 2023 lopussa Porvoon museon kokoelmiin kuuluvista noin 43 900 esineestä 11 754 (27 %) oli luetteloitu MuseumPlussaan. Digitoituja objekteja on noin 16 000. Museon taidekokoelmista tietokannassa on 68 %. Kuva-arkiston runsaasta 160 000 objektista MuseumPlussassa oli 3 897 objektia. Digitoitujen valokuvien määrä on noin 38 000. Koko aineistosta tietokannassa oli noin 2 %. Luonnontieteellisestä aineistosta Borgå Museum Naturaliassa (BMN) oli 43 349 objektin tiedot eli 87 %. J. L. Runebergin kodin kokoelmiin kuuluvista noin 3 000 objektista tietokannassa oli 1 759 esinettä eli 59 % kokoelmasta. Yrjö A. Jäntin taidekokoelman teoksista järjestelmässä on perustiedot 763 teoksesta ja 95 Porvoon kaupungin taidekokoelman teoksesta.

Päätös siirtymisestä WebMusketista Suomen museoliiton tarjoaman Kookos-kokoelmahallinnan / MuseumPlussan käyttäjäksi tehtiin vuonna 2021, tuotantokäyttöön se otettiin vuonna 2023. Toteutetussa migraatiossa kokoelmatiedot siirrettiin WebMusketista uuteen järjestelmään.

Järjestelmäerojen vuoksi uudessa ohjelmassa tehdään edelleen korjauksia ja tarkistuksia. WebMusketti on selainkäytössä Kookos-kokoelmahallinnan rinnalla. Vuonna 2023 MuseumPlus -järjestelmän palveluntarjoaja vaihtui Suomen museoliitolta sveitsiläisen zetcomin omistukseen.

MuseumPlussassa omina museokokonaisuuksinaan ovat Porvoon museo ja J. L. Runebergin koti. Molempiin museoihin liittyy useita kokoelmia. Omina kokoelminaan järjestelmässä ovat myös Porvoon kaupungin omistamat Porvoon kaupungin taidekokoelma, Walter Runebergin veistoskokoelma ja Yrjö A. Jäntin taidekokoelma. (Liite 27)

MuseumPlus-kokoelmahallinnan tietoturvasta ja varmuuskopioinnista huolehtii zetcom Nordics. Ohjelman pääkäyttäjinä toimivat kokoelmapäällikkö, tutkija, assistentti ja kulttuuriperintötutkija. Kotka-kokoelmahallintajärjestelmän tietoturvasta huolehtii Luonnontieteellinen keskusmuseo.

Kokoelmahallinnan yhteydessä Porvoon museolle muodostuu sekä sähköinen että manuaalinen henkilötietorekisteri, kun tietoja tallennetaan museon oman toiminnan ja tutkimustyön tuloksena, asiakirjoista, arkistoista sekä aineistojen lahjoittajilta. Tietokannat sisältävät tietoa objektien valmistajista, käyttäjistä tai kerääjistä, valokuvia tunnistettavista henkilöistä sekä objektien hankintaan, kokoelmaan liittämiseen tai lahjoitukseen liittyviä myyjä-, omistaja- tai luovuttajatietoja. Tiedot voivat olla mm. nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite, syntymäaika ja -paikka ja ammatti (Liite 28 Tietosuojaseloste).

Tietoja ei säännönmukaisesti luovuteta EU:n tai ETA-alueen sisäpuolella eikä ulkopuolella. Tiedot eivät ole salassa pidettäviä ja henkilötietoja voidaan välittää tutkijoille tai muille kokoelmapalveluiden asiakkaille yksilöidyn pyynnön perusteella. Museon työntekijät saavat käyttöoikeudet rekisteriin siinä laajuudessa kuin kunkin työtehtävät sitä edellyttävät. Tietojen käyttöä valvotaan.

Automaattisen tietojenkäsittelyn avulla käsiteltävät tiedot on suojattu ulkopuoliselta käytöltä Porvoon museon tietoverkon käyttöoikeuskirjautumisella sekä ohjelma- ja käyttäjäkohtaisilla käyttöoikeusmääräyksillä. Manuaalinen aineisto säilytetään lukituissa ja valvotuissa tiloissa.

6.5. Manuaaliset kortistot ja luettelot

6.5.1. Porvoon museon kokoelmat

Suurta osaa Porvoon museon kokoelmista hallinnoidaan edelleen eri aikoina laadittujen luetteloiden ja manuaalikortistojen avulla (Liite 29). Kortistojen täydentäminen lopetettiin, kun kokoelmahallintajärjestelmä otettiin käyttöön. Manuaalikortit laaditaan kuitenkin edelleen käsikirjaston aineistosta. Esine- valokuva- ja historiallisen arkiston hankintaerät on kirjattu vuodesta 1982 erillisiin diaariokirjoihin. Ne ovat edelleen käytössä.

Historiallisen arkiston aineisto luettelointiin vuoteen 1981 asti pääkirjaan. Historiallisen arkiston aineistosta on aiheen mukaan jaoteltu manuaalikortisto, johon aineisto on luettelointu. Vuodesta 2023 arkiston aineisto on luettelointu MuseumPlus-järjestelmään.

Vanhan kirjaston aineistosta on vuonna 1978 valmistunut kortisto. Vuonna 1999 kirjojen nimiö sivuista otettiin kopiot, jotka on järjestetty aiheen mukaan. Kopioissa on numeromerkintä, joka viittaa vuoden 1999 säilytyslaatikkoon. Vuodesta 1982 vanhoja kirjoja on luettelointu arkistodiaarioon. Näistä kirjoista on erillinen kortisto, johon kuuluu n. 400 korttia. Korteissa on teostietojen lisäksi paikkamerkintä. Arkistoon luetteloidut kirjat saavat A-tunnuksen. Vanhat kirjat luetteloidaan edelleen historialliseen arkiston järjestelmään.

Käsikirjaston aineisto on vuodesta 1976 luetteloitu erilliseen diaarioon. Sitä ennen kirjat luettelointiin museokokoelmien pääkirjaan. Käsikirjaston pahvikortiston ylläpitämisestä luovuttiin 2024. Kirjastokokoelma on hallittavissa fyysisessä järjestetyssä kirjastossa paikan päällä. Käsikirjastoon sisältyvä Tom Eklöfin kokoelma on luetteloitu digitaalisesti, ja luetteloa voi käyttää myös Porvoo-bibliografiana, johon voi tehdä hakuja.

6.5.2. Hoitokokoelmat

6.5.2.1. J. L. Runebergin koti

J. L. Runebergin kodin esinekokoelma on vuosina 1999–2001 luetteloitu suurimmaksi osaksi manuaalikortein. Osa näistä tiedoista on siirretty MuseumPlus-järjestelmään. Noin 700 tekstiiliä on inventoitu ja tietoja tulee täydentää. Aineistosta on Word-tiedosto. Arvoesinekokoelmasta, yhteensä alle 1 000 objektia, on alustava luettelo 1990-luvulta. Referenssikirjaston kirjoista on Word-tiedostona luettelot vuodelta 2002. Runebergin oma kirjasto on luetteloitu tietokantaan SLS:ssä vuosina 2002–2003. Tiedot ovat kotimuseossa tulosteina.

J. L. Runebergin kodin objektien perustietokortteja on luotu kokoelmahallintajärjestelmään 2000-luvun alussa ja vuosina 2015–2016. Luettelointitietoja täydennettiin ja tietoja siirrettiin kokoelmahallintajärjestelmään myös vuoden 2021 ulkorakennuksen tyhjennysprojektin yhteydessä.

6.5.3. Porvoon kaupungin taidekokoelmat

Porvoon kaupungin taidekokoelman luetteloinnin pohjana on Porvoon kaupungin vuonna 1999 teettämä inventointi, joka on Word-tilukkomuodossa. Sen laatimisen apuna käytettiin Porvoon kaupungin ja Porvoon maalaiskunnan kokoelmiin liittyviä varhaisempia tulostettuja listoja. Inventointia on Porvoon museossa täydennetty vuodesta 2005 alkaen kaupungin vanhan teoskortiston avulla ja dokumenttien arkistotutkimuksella, sekä tiedoilla uusista toimenpiteistä ja listalta puuttuvista teoksista. Kokoelmahallinnan helpottamiseksi tilukkoon on lisätty myös uudet hankinnat, sillä kokoelmahallintajärjestelmässä kokoelmasta on vasta pienempi osa ja tarvitaan koottua tietoa mm. sijainneista. Erillistä diaariota hankinnoista ei ole käytössä.

Kokoelmahallinnassa joudutaan vielä toistaiseksi käyttämään apuna erillistä eri säilytyspaikkoihin liittyvää varastoluetteloa, kunnes teokset ovat järjestelmässä. Samasta syystä ylläpidetään lainattujen ja palautettujen teosten kokoelmakohtaisia päivitettäviä listoja, sillä teokset liikkuvat aktiivisesti kaupungin sisäisinä lainoina.

Yrjö A. Jäntin taidekokoelman tiedot perustuvat kokoelmasta vuonna 1984 laadittuun manuaalikortistoon. Tietoja on ajoittain tarkistettu ja korjattu. Kadonneista teoksista on myös 1990-luvulla koottu kortisto.

Walter Runebergin veistoskokoelman esineistön luettelointitiedot ovat manuaalisina 2000-luvun alussa. Luettelointi on kesken osin yläkerran varastoteosten ja kokonaan ullakon teosten ja välineistön osalta. Pienesineitä on kuvattu ja järjestetty laatikoihin.

6.6. Arvoluokitukset ja kokoelmapoistot

Porvoon museon esine- ja taidekokoelmat sekä arkistot ovat museokokoelmia lukuun ottamatta opetuskokoelmaa, joka on käyttökoelma. Kirjakokoelmista käsikirjasto on käyttökoelma

Porvoon museon esine- ja taidekokoelmien luetteloinnissa ei ole käytössä arvoluokitusta. Tarvetta arvoluokituksen tekemiseen ei tällä hetkellä ole ja mahdolliset poistot ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Luonnontieteelliset kokoelmat koostuvat sekä tieteellisistä kokoelmista että näyttely- ja opetustoimintaa palvelevista kokoelmista.

Porvoon museon kokoelmat ovat pääsääntöisesti pysyvästi säilytettäviä. Yli sadan vuoden aikana kokoelmat ovat kattuneet eri tavoin. Nykykriteerein tarkasteltuna kokoelmat sisältävät myös objekteja, joiden olemassaoloa museokokoelmassa ei voi perustella. Kokoelmasta voi tehdä poistoja museoalan yleisesti hyväksyttyjä periaatteita sekä ICOM:in eettisiä sääntöjä seuraten.

Tähän mennessä Porvoon museon kokoelmista on poistettu hyvin vähän aineistoja. Lähinnä poistot ovat koskeneet esinekokoelmien huonokuntoisia objekteja. Poistoprosessi on esitelty liitteessä. (Liite 30)

7. KOKOELMIEN HOITO

7.1. Kokoelmatilat

Listaus kaikista museon kokoelmatiloista liitteessä (Liite 31)

Museon tavoitteena on taata mahdollisimman hyvät olosuhteet kokoelmille niiden näyttely- ja säilytystiloissa.

Museokokoelmien säilytystiloja on käytettävissä yli 1 800 m², eivätkä ne kaikilta osin täytä museokokoelmille asetettuja olosuhdesuosituksia. Tiloissa ei ole kosteudenhallintajärjestelmää. Kiinteistöhuolto vastaa suurimmasta osasta säilytystilojen talotekniikasta ja huollosta. Museomestari ja konservattori seuraavat säilytystilojen olosuhteita antureilla, jotka tallentavat ilman suhteellista kosteutta sekä lämpötilaa. Tarvittaessa kunkin kiinteistön kiinteistöhuollolle tehdään toimenpide-ehdotus olosuhteiden parantamiseksi.

Museon tilat siivoaa museoapulainen ja -siivooja, joka on perehdytetty kohteisiin ja siivouksen vaatimuksiin. Museon henkilökunta seuraa tuholaisilannetta säilytystiloissa. Lisäksi tiloihin on asetettu feromoniansoja houkuttamaan mahdollisia tuhohyönteisiä. Ansat vaihdetaan säännöllisin väliajoin museomestarin toimesta. Jos hyönteisiä löytyy, ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Kokoelmien säilytyksessä otetaan huomioon käytettävien säilytysmateriaalien mahdolliset haitalliset vaikutukset pitkäaikaissäilytyksessä. Käytetään happovapaata silkkipaperia ja arkistokelpoisia kuoria, kotelaita sekä laatikoita. Vanhoja happamia silkkipapereita vaihdetaan uusiin happovapaisiin sitä mukaa, kun niitä kokoelmatyön ohessa tulee vastaan. Lisäksi esineistöä suojataan laskeutuvalta pölyltä hallaharsoilla ja lakanoilla. Esineet pyritään sijoittamaan hyllyihin ja maantasolle jäävät objektit säilytetään joko lavojen tai tasojen päällä kosteusvahinkojen välttämiseksi.

Henkilökunta voi osittain säädellä Vanhan raatihuoneen ja Holmin talon lämpötilaa, kosteus- ja valaistusolosuhteita. Raatihuoneen kaakeliuuneihin on asennettu sähkölämmitysvastukset. Erillisten sähköpatterien avulla yritetään lisäksi tasata lämpötilan vaihteluita. Holmin talo on

liitetty kaukolämpöjärjestelmään. Museomestari ja konservaattori seuraavat näyttelytilojen olosuhteita antureilla, jotka tallentavat ilman suhteellista kosteutta sekä lämpötilaa.

Valo vahingoittaa kokoelmia, siksi ikkunoissa on UV-suotimet ja ulkoa tulevan valon määrää säädellään hämähäysverhoilla ja pimentävillä rullaverhoilla. Valaistuksessa otetaan huomioon valoherkkiin museoesineisiin kohdistuva valorasitus. Porvoon museossa on pääosin siirrytty UV-säteilyä tuottavista halogeenivalaisimista himmennettäviin led-valaisimiin. Näyttelytiloissa on erilliset näyttely- ja siivousvalot. Näyttelyvalaistuksen voimakkuutta mitataan ripustuksen yhteydessä lux-mittarilla. Sijoittelulla ja erikoisvitriineillä voidaan myös vaikuttaa esineiden ja näyttöiden säilymiseen näyttelytiloissa.

7.2. Konservointi

Konservoinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimia, joilla kulttuuriperinnön tuhoutumista voidaan hidastaa tai ehkäistä. Porvoon museon ohjesäännön mukaan amanuenssit ja tutkijat huolehtivat yleisistä oman alueensa konservointiin liittyvistä kysymyksistä. Konservaattori, museomestari ja luonnontieteen amanuenssi huolehtivat kokoelmien ennaltaehkäisevästä eli säilyttävästä konservoinnista ja aktiivisesta eli käytännön konservoinnista. Koko museon henkilökunta huolehtii omalla toiminnallaan ennaltaehkäisevästä konservoinnista ja takaa kokoelmatiloissa, näyttöillä tai kuljetettavana oleville kokoelmille turvalliset olosuhteet ja ylläpitää niitä.

Konservointiin liittyvissä kysymyksissä noudatetaan ICOMin ja European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations (E.C.C.O.) ammatillista ohjesääntöä. Kokoelmat siirretään tuleville sukupolville niin hyvässä kunnossa kuin nykyisen tietämyksen ja resurssien avulla on mahdollista. Käytännön konservointia tehdään tarvittaessa, yleensä näyttelyprojektien ja lainojen yhteydessä.

Porvoon museon palveluksessa on tekstiilikonservaattori, luonnontieteen amanuenssi, joka on koulutukseltaan myös luonnontieteellisten museoiden konservaattori, sekä huonekalukonservaattorikoulutuksen saanut museomestari. Muu konservointityö hankitaan ostopalveluina. Kaikki konservointimenetelmät ja -toimenpiteet dokumentoidaan. Lisätyt materiaalit ja fyysiset muutokset alkuperäiseen objektiin tulee olla selvästi jälkikäteen identifioitavissa. Konservaattorille toimitetaan konservoitavan aineiston tiedot ja merkityssisällöt ennen konservoinnin aloittamista.

7.3. Turvallisuus

Riski kokoelmien säilymiselle voi ympäristöolosuhteiden ja tuhoeläinten lisäksi olla tulipalo, vesivahinko, varkaudet, ilkivalta tai varomaton käsittely. Digitaalisen aineiston lisääntyessä myös tietoturvariskit ovat suurempia. Kiinteistöissä on automaattinen paloilmoitinjärjestelmä ja niissä toimimiseen tarvittavat pelastussuunnitelmat. Kaikissa kiinteistöissä on murtosuojausjärjestelmä. Säilytystilojen paikkatiedot ovat luottamuksellista tietoa, eikä niitä luovuteta ulkopuolisille.

Porvoon museolla on tehty riskikartoituksia ja työsuojelun toimintaohjelma, mutta ne on laadittu lähinnä ihmisiin kohdistuvien riskien näkökulmasta.

Ahtaat säilytystilat ovat riski sekä ihmisten että objektien turvallisuudelle. Aina ei ole mahdollista noudattaa työsuojelun hyviä käytäntöjä eikä käyttää apuvälineitä, jolloin esimerkiksi suurten tai

raskaiden esineiden siirtäminen on riskialtista. Nämä seikat on otettu huomioon museon riskikartoituksessa, ja niihin on etsitty, ja osittain löydetty, erilaisia ratkaisuja.

8. ITÄ-UUDENMAAN ALUEELLISEN VASTUUMUSEON KOKOELMATYÖ

8.1. Alueellinen museotyö

Alueellisen museotyön painopisteenä on paikallismuseoiden asiantuntijaroolin vahvistaminen ja kulttuuriperintötietouden kasvattaminen. Paikallismuseotyössä keskeistä on myös ei-ammattillisten museoiden tukeminen perinteen tallennustyössä. Tämä toteutuu koulutusten, ohjauksen ja neuvonnan sekä museoiden verkostoitumisen mahdollistamisen kautta. Porvoon museo tukee myös ei-ammattillisten museoiden kokoelmaohjelmien edistymistä sekä kokoelmahallinnan kehittymistä koulutuksin sekä MuseumPlus-järjestelmän käyttöönoton muodossa.

Vuodesta 2023 eteenpäin Itä-Uudenmaan ei-ammattilliset museot ovat voineet liittyä osaksi Porvoon museon MuseumPlus-kokoelmahallintajärjestelmää. Alueellisen työn ohjelmassa vuosille 2022–2026 painotetaan kokoelmahallintajärjestelmän käyttöönoton edistämistä. Porvoon museon asiantuntijat kouluttavat paikallismuseoiden vastuuhenkilöt ohjelman käyttöön.